

Univerzita Karlova v Praze
Husitská teologická fakulta

Finanční gramotnost jako vzdělávací proces
Financial literacy as a training process

(Bakalářská práce)

Praha 2014

Ondřej Čížinský

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci s názvem „Finanční gramotnost jako vzdělávací proces“ napsal samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů a moje práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 26. 06. 2014

.....

Poděkování

Rád bych touto cestou vyjádřil poděkování Mgr. Monice Nové za její cenné rady a trpělivost při vedení mé bakalářské práce.

.....

Anotace

V této práci jsem se zaměřil na vysvětlování základních produktů na finančním trhu. Chtěl jsem je vysvětlit co nejkvalitněji, ale zároveň tak, aby se získané informace daly použít za účelem finanční gramotnosti. Práce obsahuje šest kapitol. Věnuji se v nich hlavně produktům denní spotřeby, spořicími programům, ale také spotřebitelským a hypotečním úvěrům. V poslední kapitole jsem vypracoval dotazník na střední škole.

Klíčová slova:

penzijní připojištění, penzijní spoření, stavební spoření, spotřebitelský úvěr, hypoteční úvěr, lichva, běžný účet, penzijní reforma, exekuce

Annotation

In this work, I have focused on explaining the basic products in the financial market. I wanted to explain everything in the best quality, but at the same time so that this information could be used for the purpose of financial literacy. The thesis contains six chapters. In this chapters I had mainly focused on products of daily consumption, savings programs, but also to consumer and mortgage loans. There are the results of the questionnaire, that was held in a high school in the last chapter.

Key words:

pension insurance, retirement savings, savings, loan, mortgage loan, usury, current account, pension reform, execution

OBSAH

Úvod.....	8
Základní důležité pojmy	10
Inflace (deflace)	10
Úroková sazba	10
1. Peníze	12
1.1. Historie peněz.....	12
1.2. Peníze dnes.....	12
1.3. Směna peněz.....	14
1.4. Padělání peněz, padělky	15
1.5. Poškozené bankovky	16
1.6. Bezhotovostní peníze	17
1.7. Platby kartou	18
2. Produkty denní spotřeby	20
2.1. Běžný účet	20
2.2. Spořicí účet.....	20
2.3. Kreditní karty	21
2.4. Kontokorent.....	21
3. Finanční produkty.....	23
3.1. Typy spoření.....	23
3.2. Penzijní připojištění, penzijní spoření a penzijní reforma	26
3.3. Typy úvěrů podle formy poskytnutí a splácení.....	34
4. Půjčky nebankovních institucí, lichva	44
4.1. Lichva.....	44
4.2. Bankovní versus nebankovních půjčky.....	45
5. Vymáhání dluhů, exekuce	47
5.1. Řešení dluhu bankami	47
5.2. Exekuce v České Republice	49
5.3. Exekuce na účet.....	52
6. Praktická část.....	53
7. Diskuze	58
Závěr:	60
Zdroje:.....	62
Literatura	62

Internetové zdroje:	62
Seznam tabulek	64
Seznam grafů	65

Úvod

V současné době to vypadá, jako by svět na penězích stál a padal. Peníze rozhodují o malých i velkých věcech a obzvláště často i o tom, jak my sami žijeme. Naše spokojenost či nespokojenost, zdraví i obtíže, možnosti a přání jsou z velké míry ovlivněné množstvím peněz. Peníze rozhodují o tom, co si můžeme dovolit, zda děti mohou studovat, zda se můžeme věnovat tomu, co nás baví.

Máme-li jich dostatek, je život, ve většině případů, více pohodový. Za posledních cca 20 let se svět financí v České republice diametrálně změnil. Socialismus a jeho pravidla nám v určitých směrech dávaly „jistoty“, ty však byly zaplacený (nejen) naší svobodou. Doba se změnila. Máme více svobody, méně jistot, více možností, a co je důležité – větší zodpovědnost. Svoboda je krásná věc, a pokud se naučíme být zodpovědní a jinak vnímat jistoty, bude se nám lépe žít.

Peníze se zodpovědností a také jistotou (a svobodou) úzce souvisejí, jen se musíme o něco víc sami postarat. Ne vždy si však umíme jasně uvědomit, jak a „proti čemu“ se máme zabezpečit a zajistit si zmiňované potřebné jistoty. Zamysleme se nad hlavními záležitostmi, za které jsme zodpovědní, neboť téměř vše stojí a padá na penězích.

Je velmi důležité zajistit si svůj příjem pro případ, že bychom dlouhodobě či trvale nemohli pracovat. Zajištění příjmů je zcela individuální, neboť je nutné přihlídnout např. k tomu: zda je na nás někdo ekonomicky závislý, co bychom potřebovali, pokud bychom byli plně invalidní, zda je k dispozici nějaký finanční majetek a jak je v případě nenadále události dostupný, zda existuje nějaký nemovitý majetek a co by bylo, kdyby....., a jak rychle, aby děti měly peníze pro případ, že by trvale, v důsledku úrazu či nemoci, nemohly být v životě aktivně výdělečné.

Máme-li např. příjmy z pronájmu či dividend, které nám generují tolik peněz, že bychom pokryli nezbytné náklady, jsme zabezpečeni. Pak jsme dosáhli finanční svobody. Nemáme-li však tyto zdroje anebo je máme jen částečně, je nejvhodnějším a nejlevnějším řešením zabezpečení příjmů kvalitní pojištění. Kvalitní pojištění nastavené podle našich potřeb. Je neméně důležité vytvářet si finanční zdroje na penzi. Je vcelku jedno, zda je u vlády ten nebo onen, nikdo nevymyslí nic, co by naší penzi vyřešilo. Lidstvo stárne a důchodců je stále víc. To je nezměnitelná a historicky nová skutečnost. Zajistit důchodcům finanční pohodu ze zdrojů státních peněz je v podstatě nemožné.

Je především důležité vědět, že penzijní připojištění nebo penzijní spoření, a ani žádný jiný státem uzákoněný pilíř, neřeší dostatek peněz pro penzijní věk. S jistotou tedy můžeme

říct jen to, že musíme spoléhat sami na sebe, nechceme-li být na obtíž dětem či prožít podzim života na málo důstojné úrovni.

Je potřebné již od útlého věku našich dětí vytvářet prostředky na jejich studia. Studium bude stále nákladnější, tím si můžeme být jisti. Pro většinu z nás je důležité umožnit našim dětem rozvoj v oblasti vzdělání, mysleme na něj proto již od jejich raného dětství. Je důležité používat správné nástroje na konkrétní potřeby.

Neboť chceme slušně žít, ať jsme mladí, ve středním věku, nebo již starší, ať děti nemáme nebo jsou malé, studující, či dospělé.

Základní důležité pojmy

Inflace (deflace)

Základním, často nechtěným, mnohdy nevnímaným, nikým nezvaným, a přesto stálým průvodcem našich peněz je inflace. Inflace je takový neviditelný „žrout peněz“. Každý den nám z každé naší koruny kousíček ukousne. Znamená to tedy, že si každý den koupíme za stejné peníze o něco méně zboží.

Tato vlastnost peněz (tj. kolik si za ně koupíme zboží) se také označuje jako kupní síla.

Co inflaci způsobuje, co jí ovlivňuje a kde jsou její příčiny, není nutné rozebírat. Bavili bychom se již o makroekonomických aspektech, které pro naši potřebu pochopit vliv inflace na naše peníze nejsou důležité. Důležité je vědět, že existuje, a to ve větší, nebo menší, a také že nám může nejen škodit, ale i prospět. V každém případě je velmi důležité o ní vědět a počítat s ní.

Inflace „ukousává“ z každé koruny, tedy nejen z té, kterou jsme dostali za svoji práci, nejen z té, kterou někde odkládáme na pozdější časy, ale i z té, kterou případně dlužíme a splácíme. Tedy např. v úvěru, hypotéce atd. Takže i když splácíme stále stejně, platíme vlastně méně a méně. A naopak, i když dostáváme stále stejně, dostáváme vlastně méně. Jednoduše si za své peníze méně koupíme. Inflace zásadním způsobem ovlivňuje kupní sílu našich peněz.

Budeme-li s inflací počítat, může nám méně škodit a v některých případech se může stát i našim spojencem.

Deflace je pravým opakem inflace. Znamená to, že kupní síla peněz roste.

Vzhledem k tomu, že deflace nastává jen výjimečně, na krátkou dobu a v podstatě nepřírozeně, nemá cenu se jí podrobněji zabývat. Není nutné s ní ani v plánování našich peněz počítat.

Úroková sazba

Úroková sazba s inflací poměrně úzce souvisí, není však závislá jen na ní. Co vlastně úroková sazba znamená?

Úroková sazba je něco jako cena peněz. „Rabat“ na zboží zvaném peníze, tedy odměna, úplata. Odměna pro nás, že jsme bance či jiné společnosti půjčili peníze, nebo odměna pro společnost, která půjčila peníze nám. Odměna pro nás je ve stejné době ve většině případů nižší než ta, kterou zaplatíme bankám. Vždy se však u jednotlivých produktů

liší, a to i velmi výrazně. U produktů, jejichž prostřednictvím peníze ukládáme, stejně jako u produktů, díky nimž si peníze půjčujeme.

Odměna pro nás je ještě navíc (až na výjimky) zdaněna 15%. Přesto je odměna pro nás právě ten díl, který má více nebo méně vyrovnávat dopad inflace na naše peníze. V tomto případě dopad negativní, neboť peníze někomu půjčujeme. Kdykoliv peníze ukládáme, někomu je vlastně půjčujeme (tedy pokud je neukládáme doma do „šuplíku“). Peníze uložené doma (nebo na většině běžných účtů) jsou inflací znehodnocovány nejvíce.

S úrokovou sazbou souvisí jedno důležité označení, a tím je p.a. Tato zkratka vychází z latinského výrazu per annum, což znamená „za rok“. Jedná se tedy o roční úrokovou sazbu. Je nejčastěji používaným vyčíslením úrokové sazby, je však třeba pozorně sledovat, zda konkrétní údaj o výši úrokové sazby skutečně uvádí.

A to je u spořicíh produktů, tak u úvěrových. Proč? Některé (nejčastěji nebankovní) společnosti uvádějí u svých půjček úrok, který se zdá poměrně nízký, ale který je např. měsíční. Vynásobíme-li jej dvanácti, teprve získáme hodnotu úroku p.a., což může být dosti závratné číslo.

Rovněž není výjimečné, že u spořicího produktu je uváděn velmi zajímavý a vysoký úrok, při bližším pohledu však vidíme, že se jedná např. o úrok za celé období. Po vydělení danými roky, kdy se tedy dostáváme na požadované p.a., jde často nezajímavou částku. Při ukládání peněz na termínovaný vklad na rok a více je rovněž vhodné se podívat, jak se úroky připisují. Připisují-li se např. tedy $1/12$ z p.a., je to výhodnější než čtvrtletně, pololetně či ročně, neboť takto připsané peníze se dále úročí.

1. Peníze

1.1. Historie peněz

Ačkoliv by se mohl někdo domnívat, že jsou peníze novodobým vynálezem, není tomu tak. Za zboží či služby se platilo, již v dávné minulosti, i když podoba peněz byla v té době poněkud jiná. V některých částech světa se platilo vzácnými mušlemi, jinde klacíky z vyhlazeného dřeva, avšak nejrozšířenějším a nejexkluzivnějším platidlem bylo samotné zlato.

Dnes se jako platidlo používají nejčastěji bankovky a mince. Čím dál tím více se rozšiřují také další platidla, jako jsou bezhotovostní peníze. Na začátku všeho stál tzv. směnný obchod. V praxi to znamenalo, že lidé vyměňovali své výrobky, potraviny či zvířata mezi sebou navzájem. Například mlynář, který přišel na trh, mohl vyměnit pytel s moukou za maso atd. Později se ale ukázalo, že taková výměna může být velmi komplikovaná a náročná. Proto se tyto situace museli vyřešit jiným způsobem. Tak vznikla první platidla. Jejich výhody byly nesporné.

Byla menší a lehčí, aby se dala snadno přenášet. Byla také trvanlivá a měla svojí danou hodnotu. Jako platidlo se postupně začaly prosazovat drahé kovy. A první místo zaujalo pochopitelně zlato. Kromě toho, že bylo vzácné a trvanlivé, bylo totiž taky velmi dobře zpracovatelné.

Později se z praktických důvodů začaly používat i další vzácné kovy, jako stříbro a měď. Výhodou těchto kovů bylo, že se daly snadno zvážít a tak se také snadno určovala jejich hodnota. To už byl jenom krůček k mincím v té podobě, jak je známe dnes. Tehdy byl obvykle na mincích vyražen znak panovníka.

I mince však měly svoje nevýhody. Při větším množství bylo jejich nošení náročné. A tak vznikly údajně v Číně v 11. století papírové bankovky. Evropa převzala tento objev ve 2. polovině 17. století a postupně se šířil i na další kontinenty.

1.2. Peníze dnes

V dnešní době se setkáváme s několika formami peněz:

- hotovostními (mince a bankovky)
- depozity (vklady na účtech v bankách)
- cennými papíry (šeky, směnky a také například poukázky a žetony)

Peníze v České republice

Bankovky tiskne zpravidla centrální banka každé země. V České republice vydává peníze Česká národní banka (ČNB). Je to jediná banka v České republice, která vydává peníze a stahuje poškozené, znehodnocené či neplatné bankovky a mince.

Měna v České republice se nazývá: koruna česká.

Platnost české koruny je od 8. února roku 1993. Samotný název koruna má však více než stoletou historii. Název byl převzat z bývalého Československa (československá koruna), které jej zase převzalo v roce 1918 z Rakousko-Uherska (rakousko-uherská koruna). Ta byla zavedena v roce 1892.

Země: Česká republika

Název měny: koruna česká

Zkratka: Kč/CZK

Dílčí jednotka: haléř (1/100)

Mince- nominální hodnoty: 1, 2, 5, 10, 20, 50 Kč

Bankovky- nominální hodnoty: 100, 200, 500, 1000, 2000, 5000 Kč

České mince a bankovky

1 Kč

2 Kč (velkomoravský gombík s ptačím motivem)

5 Kč (Karlův most)

10 Kč (Brno, nebo část hodinového strojku)

20 Kč (sv. Václav, nebo část astrolábu)

50 Kč (Praha)

Osobnosti na českých bankovkách

100 Kč – Karel IV

200 Kč – Jan Ámos Komenský

500 Kč – Božena Němcová

1000 Kč – František Palacký

2000 Kč – Ema Destinová

5000 Kč – T. G. Masaryk

1.3. Směna peněz

Když člověk cestuje do zahraničí, kde se platí jinou měnou než v jeho zemi, musí si tuto měnu obstarat – musí si vyměnit peníze. V tomto případě je důležité vědět, co je měnový kurz.

Měnový kurz je cena jedné měny vyjádřená v jednotkách měny druhé. Existuje přímá a nepřímá kotace měnového kurzu. Přímá kotace – měnový kurz udává počet jednotek domácí měny, které musíme vynaložit k získání jedné jednotky měny zahraniční (25,500 CZK/EUR). Nepřímá kotace – měnový kurz poté vyjadřuje počet jednotek zahraniční měny nutných k získání jedné jednotky měny domácí (0,0392 EUR/CZK).

Existuje několik metod tvorby měnového kurzu, přičemž za základní můžeme považovat jeho tvorbu pomocí tržních sil, tedy interakcí nabídky a poptávky. Jako další způsob můžeme uvést jeho centrální stanovení. Za třetí můžeme jmenovat kombinaci těchto dvou základních způsobů¹.

Když chcete vyměnit peníze v zahraničí je určitě dobré obejít více směnáren a najít si tu nejlepší nabídku. Dále je potřeba vyvarovat se chyb, které Vás mohou stát peníze při výměně valut.

Chyba číslo 1: Nakupuji valuty, tedy pro mě platí kurz valuty nákup.

Valuty nákup na kurzovním lístku je kurz, který obdržíte, pokud Vy máte cizí měnu a obchodní místo Vám vyplácí české koruny (je to vždy ten nižší). Valuty prodej se vztahuje na transakce, při kterých Vy máte české koruny a obchodní místo Vám prodává valuty (vždy ten vyšší - např. když potřebujete peníze na dovolenou).

Chyba číslo 2: Nikde už neúčtují manipulační poplatek.

Řada bank a turistických směnáren doposud účtuje poplatky za uskutečněnou výměnu peněz a tudíž se Vám může stát, že i když na první pohled vidíte lepší kurz než v jiné směnárně či bance, nakonec díky poplatku obdržíte méně, než jste čekali. Poplatky se pohybují v rozmezí 0 až 11% při nákupu a 0 až 5% při prodeji z pozice obchodního místa.

Chyba číslo 3: V bance dostanu vždy lepší kurz než ve směnárně.

Řada lidí se mylně domnívá, že směnárny mají kurz diktovaný ČNB, popř. se řídí kurzy, které si přečtou lidé ráno v novinách a že z těchto kurzů si pak víceméně strhávají svůj zisk. Pravda je ta, že kurzy si směnárna určuje se 100 % sama. Jediné, čím se řídí je trh, poptávka a nabídka.

¹ KALÍNSKÁ, E A kolektiv, *Mezinárodní odchod v 21. Století*

Pokud banka v průběhu dne vypíše jeden kurz od 9.00 do 17.00, není to z důvodu, že by byla o tolik serióznější a důvěryhodnější než obchodní místo, které kurz změní klidně 3x denně. Je to z toho důvodu, že rozpětí mezi nákupním a prodejním kurzem má banka mnohem vyšší, a proto si ty jemné pohyby kurzů na trhu může dovolit ignorovat.

1.4. Padělání peněz, padělky

Padělání peněz se rozumí jakékoliv napodobování zákonných platidel, ať už mincí, nebo bankovek. Banky obvykle mívají řadu ochranných prvků. Přesto nelze padělání peněz úplně zabránit.

Důmyslnost padělatelů je skutečně velká, a proto jsou bankovky proti padělání chráněny. Jsou tištěny na speciálním papíře a mají tzv. ochranné prvky. Díky nim je možné si i pouhým okem ověřit, zda je bankovka pravá či nikoliv.

České bankovky mají následující ochranné prvky:

1. Lokální stupňovitý vodoznak
2. Ochranný okénkový proužek s mikrotextem
3. Ochranná vlákna
4. Soutisková značka v podobě písmen „ČR“, část viditelná na líci, v průhledu viditelná celá
5. Skrytý obrazec „5 000“
6. Optický proměnlivá barva
7. Iridiscentní pruh – dvoubarevný, při sklopení zlatý a fialový nádech, vzorovaný s opakujícími se čtveřicemi lipových listů a s negativními čísly 5 000
8. Mikrotext²

² PETÝRKOVÁ, L a CHMELÁŘOVÁ, P. *Základy finanční gramotnosti*

1.5. Poškozené bankovky

Bankovky, které jsou tzv. v oběhu, tedy běžně se používají k placení, se opotřebovávají. Podle zákona musí být však v dobrém stavu. Pokud je nečitelná nebo natržená, obchodník je může odmítnout. Vyplatí se tedy nosit bankovky spíše v peněžence než jen tak po kapsách. vyplatit náhradu v závislosti na tom, jak velká část bankovky zůstala.

Poškozené české bankovky a mince vyměňují komerční banky a ČNB v souladu se zákonem č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí. Pro nárok na výměnu poškozených peněz je klíčový druh jejich poškození. Pokud bankovky jsou nestandardně poškozené, tak se nevyměňují na počkání a budou na přepážce bank zadrženy a předány ČNB. Ta poškození posoudí a rozhodne o poskytnutí náhrady.

Co se týče bankovek, tak mezi nestandardně poškozené, za které může náhradu poskytnout pouze Česká národní banka, patří bankovka:

- jejíž obrazec je nečitelný nebo proděravělý úředním znehodnocením bankovky proražením pěti nebo šesti otvorů stejné velikosti rovnoměrně rozmístěných po její ploše nebo malými otvory tvořícími nápis SPECIMEN, nebo přetištěný nápisem "SPECIMEN", "VZOR", "VZOR zkušebna platidel ČNB", "CHYBOTISK zkušebna platidel ČNB", "CHYBOTISK typ ..., č. ... zkušebna platidel ČNB",
- ohořelá nebo zetlelá,
- oboustranně popsaná, pomalovaná, nebo potištěná,
- obarvená či odbarvená natolik, že jsou pochybnosti o její pravosti či platnosti,
- poškozená biologickým nebo jiným materiálem,

- poškozená nástražným zařízením na ochranu proti krádeži, a
- skládající se z více než 2 částí.

Tzv. běžně poškozené bankovky, bezplatně vyměňují za nepoškozené stejné nominální hodnoty pobočky obchodních bank a pobočky nebo územní pracoviště ústředí České národní banky, pokud:

- jsou celé, nebo
- je jejich plocha větší než 50 % původní plochy a jsou celistvé nebo se skládají nejvýše ze 2 částí.

Zbytky bankovek menší než 50 % původní plochy se nevyměňují.

Mezi nestandardně poškozené mince, za které může náhradu poskytnout pouze Česká národní banka, patří mince:

- necelá,
- jejíž obrazec nebo reliéf je nečitelný nebo jejíž tvar je deformovaný,
- nastřížená nebo proděravělá,
- mince vyrobená z více částí, jejíž jednotlivé části jsou odděleny,
- podélně rozštěpená v hraně na část s lící a část s rubovou stranou, a
- poškozená nástražným zařízením na ochranu proti krádeži.

Běžně poškozené mince, bezplatně vyměňují za nepoškozené mince pobočky komerčních bank a pobočky a územní pracoviště ústředí České národní banky³.

1.6. Bezhotovostní peníze

Kromě mincí a bankovek existuje také další typ peněz- tzv. bezhotovostní peníze. Znamená to, že existují v ekonomice, ale neexistují reálně v podobě mincí nebo bankovek. Jsou to tedy zejména peníze, které si dotyčný uloží do banky- tzv. depozita (depozit, depozitum = vklad, vložená částka).

Bezhotovostní platby se uskutečňují odepisováním a připsováním peněz na účet klienta podle toho, jestli peníze přijímá či odesílá. Těmto operacím se říká bezhotovostní platební styky. Pro tento způsob platby musí mít člověk u některé z bank vedený účet.

Bankovní převod

³ Česká Národní Banka. Návod pro řešení životní situace - výměna poškozených peněz.

https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/zivotni_situace/poskozene_penize.html

Bankovní převod je transakce, během níž dochází k přesunu peněz z jednoho účtu na druhý. Existují různé druhy bankovních převodů:

- Příkaz k platbě/úhradě – jednorázový

Příkaz k platbě/úhradě je jednorázový převod – používá se v případě příležitostných plateb. Tento převod se uskuteční pouze tehdy, když jej majitel zadá.

- Trvalý příkaz k úhradě

Často se ale stává, že majitel účtu potřebuje platit stejnou částku pravidelně, například každý měsíc. V tom případě se používá tzv. pravidelný/trvalý příkaz k úhradě. Pravidelný příkaz k úhradě znamená, že majitel účtu banku požádá, aby platila stejně vysokou částku v určitý den v měsíci jednomu příjemci. Tento typ pravidelné platby se nazývá trvalý příkaz a používá se např. k placení nájemného nebo jiných pravidelných úhrad.

- Inkasní forma placení

Tento způsob platby se využívá zejména v těch případech, kdy je potřeba platit pravidelně nějakou službu, ale výše částky nebývá stejná. Majitel účtu si v bance nastaví, že daná instituce (např. telefonní společnost) si smí měsíčně do určitého limitu strhávat z jeho účtu provolanou částku.

Poplatky za převody

Banky si za převody obvykle účtují poplatky. Jejich výše závisí na typu účtu a na bance, v níž je účet zřízen, a také na tom, zda se převody uskutečňují v rámci stejné banky nebo mezi různými bankami a zda jsou uvnitř nebo vně zóny jednotné měny (eurozóny).

1.7. Platby kartou

Většina obchodů, restaurací a jiných zařízení přijímá platební karty jako prostředek platby za zboží a služby. Možnost platit kartou je obvykle označena na viditelném místě samolepkou se značkou přijímaných typů karet. V některých případech umožňují platbu kartou pouze do určité výše hrazené částky. Kartou „přečte“ čtečka a stále častěji je nutno také zadat osobní identifikační číslo PIN.

Rozlišují se debetní a kreditní karty, rozdíl mezi nimi vysvětlím v další části mé práce.

Úhrady kartou po telefonu nebo přes internet

Při platbě je zpravidla nutné sdělit či zadat číslo karty, datum ukončení platnosti a jméno majitele karty. Dále může být majitel také požádán o bezpečnostní číslo uvedené na rubu karty.

Tímto bezpečnostním číslem je tzv. CVC nebo CVV kód – poslední tři číslice vytištěné na pásku s podpisem. Při platbách přes internet preferujte obchody, které využívají systém bezpečného placení 3D Secure. Jedná se o systém, kdy při placení komunikujete přímo s bankou a své citlivé údaje o kartě nebo účtu neposkytujete obchodníkovi. Obchody, kde je možno takto bezrizikově platit, mají na stránkách následující označení nebo loga: Verified by VISA či MasterCard SecureCode. Další možností, jak se při platbě na internetu chránit, je sledovat, zda obchodník pro placení využívá protokol SSL, tj. při platbě je zákazník přesměrován na internetové stránky začínající <http://...>

V případě ztráty karty je potřeba: okamžitě telefonicky informovat vydavatele karty (banku) a kartu zablokovat, v případě zneužití kontaktovat policii

2. Produkty denní spotřeby

2.1. Běžný účet

Běžné účty jsou vlastně naše peněženky. Máme na nich uložené peníze, které účtem z velké části jen protékají. Přijdou, odejdou. Co se zachytí, zůstává napospas inflaci. Proto by na běžném účtu mělo být opravdu jen minimum prostředků navíc. Běžné účty jsou ze zákona pojištěné.

V kombinaci s běžným účtem klient ve většině případů vyžaduje i debetní kartu, která mu umožňuje, daleko rychlejší přístup k vlastním penězům. Používají se za tímto účelem bankomaty a také se dá platit debetní kartou v obchodech a restauracích.

Běžné účty u jednotlivých bank se vzájemně liší jen málo, přece jen však i v této oblasti dochází k postupnému obratu. Rozšíření českého trhu o nové banky, které nabízejí účty bez poplatků nejen za vedení, ale i za transakce, přiměl k tomuto kroku i některé další velké a zavedené banky. Byť vývoj směrem „bez poplatků“ postupuje poměrně pomalu, lze si již nyní vybrat účet, který Vás nebude vůbec nic stát.

Můžete si ho nastavit jen na ty služby, které skutečně využíváte. Ve většině případů tím výraznou částku neušetříme, ale pro každou zbytečně utracenou korunu bychom našli i vhodnější využití. Máte-li např. účet u banky, v níž jsou poplatky vázány na využívání některých dalších služeb (např. hypotéku), pak si založte jiný bez poplatků a u vázaného účtu využívejte jen potřebné služby.

Přejít s běžným účtem k jiné bance je v dnešní době velmi snadné. Nyní dokonce za klienta vše vyjedná nová banka. Převede všechny platby, příkazy i ostatní služby, a to zcela zdarma, jen jí k tomu musíte udělit souhlas. Pokud Vám ve Vaší bance nevyjdou vstříc, nezaslouží si Vás. Řešení je snadné, nebojte se jít tam, kde si Vás budou vážit⁴.

2.2. Spořicí účet

Spořicí účty jsou přesně ty produkty, na které je vhodné přesouvat „peníze navíc“ z běžných účtů. Jde o především o tzv. pohotovostní peníze, tedy rychle dostupnou rezervu. Peníze je dobré na spořicí účtu mít, jelikož jsou aspoň částečně chráněny před inflací. Částečně uvádím proto, že je spořicí účtem neochráníte zcela, rozhodně však více, než na účtě běžném. Peníze máme zpravidla k dispozici nejpozději do druhého pracovního dne. U některých spořicí účtů je k dispozici platební karta. Je to sice výhoda, ovšem spořicí účty často slouží i jako ochrana před zbytečným utracením.

⁴ BERTL, I. *Kapitoly o finanční gramotnosti*

2.3. Kreditní karty

Kreditní karty jsou poměrně diskutovaným a rozporuplným tématem. Někteří lidé se jich úplně štítí z obav, co by si kreditní kartou mohli způsobit. Díky informacím, které se šíří v médiích, z nich mají strach, často však ani nevědí proč.

Pravdou je, že neznalostí vlastností kreditní karty si může její majitel způsobit potíže, avšak při využívání kreditních karet, může být karta velkým přínosem. Hlavní výhodou kreditní karty je, že lze poměrně dlouho, někdy téměř 45 dní, používat peníze banky, aniž by po nás za to něco chtěla. Toto období se nazývá bezúročné období. Využití bezúročného období a doplacení celé částky ve splatnosti nám umožňuje naše peníze nechat pracovat např. na spořicímu účtu, pokud peníze ovšem máme⁵.

Tento model spočívá v tom, že nakupujeme v bezúročném období za cizí peníze (peníze banky) a naše nám vydělávají. V době, kterou si žádá termín splátky, pak vše zaplatíme z vlastních peněz. Toto je nejvhodnější využití kreditní karty a stojí nás jen trochu disciplíny. Tedy - ohlídat si datum splatnosti. I pro tento účel má však již většina bank nástroj – dovolíme jim, aby si peníze na splátku ve vhodném termínu inkasovaly samy. Můžeme dát svolení k inkasu jen povinné částky nebo celého doplatku.

Další situace, kdy nám kreditní karta může poměrně zajímavě pomoci, nastává, když nám před výplatou chybí do osobního nebo rodinného rozpočtu nějaké peníze.

2.4. Kontokorent

Kontokorent je určitým způsobem podobný kreditní kartě, neboť opět využíváme peníze banky. Mírnou nevýhodou je, že peníze jsou úročeny ihned, kdykoliv vyčerpáme vlastní peníze a sáhneme si tzv. do debetu.

Máme-li sjednanou službu kontokorent, která se vždy váže k běžnému účtu, máme k dispozici určitý přesně daný rámec k čerpání navíc. Můžeme tedy peníze vybírat a vkládat, vždy je úročena pouze aktuální vyčerpaná výše, nikoliv celý sjednaný rámec. Jednou za přesně danou dobu (často to bývá doba jednoho roku, může být i jiná) je majitel kontokorentu povinen dorovnat kontokorent tzv. do plusu.

Účet musí být dorovnán za dobu alespoň 24 hodin (přesněji přes noc) a pak lze peníze znovu na určenou dobu čerpat. I u kontokorentu si nejprve zodpovězme otázku, k čemu především nám má sloužit. Pokud jako rezerva či k překlenutí krátkodobých výpadků např. před výplatou, pak má svá opodstatnění.

⁵ BERTL, I. *Kapitoly o finanční gramotnosti*

Někdy je však vhodnější krátkodobý výpadek řešit kreditní kartou. Nezbývají-li Vám před výplatou na účtu peníze např. na nějaký trvalý příkaz, pak jednoduše plaťte v obchodech kartou kreditní, nikoliv platební kartou k účtu, a zůstanou Vám peníze na příkazy. A po výplatě dorovnejte kreditní kartu. Je to levnější než využívat kontokorent. Ten by případně přišel na řadu až po vyčerpání těchto možností.

Kontokorent má ve většině případů vyšší úrok než např. spotřebitelský úvěr. Má však jisté opodstatnění pro případy, kdy nechceme pravidelně splácet, chceme mít variabilní rezervu a splácet čerpanou částku podle možností. A zároveň mít možnost jí čerpat opakovaně, což je jedním z největších pozitiv kontokorentu.

Je vhodné mít u svého účtu tuto službu sjednanu, neboť je ve většině případů bezplatná, zároveň získáváme variabilní a pohotovostní rezervu.

3. Finanční produkty

Lidé si díky penězům mohou často plnit své sny. Přání a sny bývají individuální a liší se také podle věku a životní etapy, v níž se zrovna člověk nachází.

Po ukončení studií začínají lidé obvykle pomýšlet na to, jak si zajistit vlastní bydlení a jak založí rodinu, později pak jak zajistit studia svých dětí nebo jak se sami zajistí na důchod. Ať už jsou přání malá či větší, často bývají spojená s výdaji. Pokud má dotyčný finanční částku k dispozici, je to jednoduché. Většina lidí se však obvykle v tak výhodné pozici nenachází a musí hledat způsob, jak finanční prostředky získat.

3.1. Typy spoření

Při výběru je důležité položit si nejprve tyto otázky:

- Jak dlouho je potřeba spořit (vkládat peníze), aby to bylo co nejvýhodnější?
- Jaký bude zisk (jaké budou úroky, kolik peněz se našetří)?
- Kdyby došlo na nejhorší, získá majitel zpět alespoň to, co vloží?
- Jak rychle bude možné se k penězům „dostat“, tj. mohu investici rychle vypovědět a budete-li mít brzy na stole hotové peníze?
- Bude potřeba platit nějaké poplatky? Jak budou vysoké?

Pokusím se Vám teď na tyto otázky odpovědět co nejlépe.

Typy spoření se rozdělují zejména podle toho, čeho se spoření týká, tedy podle potřeb a cílů. Například:

- Ten, kdo chce vytvořit finanční rezervu na neočekávané situace, může využít vkladový účet.
- Ten kdo si chce koupit vlastní byt nebo dům, si může pořídit stavební spoření.
- Ten, kdo chce spořit na důchod, si může zařídit penzijní připojištění.

Termínované vklady

Termínované vklady jsou vhodné zejména pro ty, kdo mají dostatek finančních prostředků a jsou si jistí, že peníze nebudou po určitou dobu potřebovat. Peníze si lze vybrat až v předem stanoveném datu⁶ = termínu, např. každý rok k 1. červnu.

Pokud člověk tento termín nevyužije a potřebuje peníze v jiné době, může si je sice vybrat, ale zaplatí bance pokutu za porušení smlouvy. Úroky u termínovaných účtů jsou obvykle výhodnější než u spořicíh účtů. Doba, po kterou musí člověk peníze na účtu

⁶ BAILEY, G. *Moje peníze*

ponechat, aby získal smluvený úrok, se může pohybovat v rozmezí od několika dní po několik let.

Stavební spoření

Stavební spoření je spořením určeným na výdaje týkající se bydlení. Bývá sepisováno na určitou cílovou částku, tzn. Že si člověk dopředu stanoví, kolik peněz chce za danou dobu uspořit, např. 150 nebo 250 tisíc Kč. Stavební spoření musí být spořeno nejméně šest let.

Po uplynutí šesti let je možné peníze vybrat a použít je k jakémukoliv účelu. Výhodou je, že tento typ spoření prozatím podporuje stát a na samotné spoření také za splnění určitých podmínek přispívá. Pokud si tedy člověk uspoří např. 18 tisíc ročně, přispěje mu stát dalšími dvěma tisíci.

Další velkou výhodou je možnost zažádat si o úvěr ze stavebního spoření s relativně nízkými úroky. Úvěr však nemůže být použit na cokoliv, ale pouze na výdaje týkající se bydlení – například na koupi bytu, domu nebo rekonstrukce a opravy.

Investice

Druhou možností, jak získat finanční prostředky, je investování. Obvykle je potřeba mít určité znalosti, vědět, do čeho investovat a kdy jsou podmínky pro investici příznivé. V praxi funguje investování tak, že si dotyčný zvolí svůj cíl investice (podnik, věc apod.), vloží peníze a čeká na jejich zhodnocení. Například v případě, že vloží určitou částku do nově zavedeného podniku na výrobu automobilů, musí počkat, až začne podnik auta vyrábět a začne se mu dařit.

Tím pak stoupá i hodnota vložených investic. Tyto formy investic jsou rizikovější – v případě, že podnik zkrachuje, může investor přijít o vložené prostředky. Méně rizikové jsou pak investice do drahých kovů – investičního zlata, stříbra, diamantů nebo například starožitností.

Investování může oproti spoření přinést o mnoho větší zisky, na druhou stranu je mnohem rizikovější a vložené prostředky nejsou tak likvidní (nedají se tak snadno přeměnit zpátky na peníze).

Základní typy investic:

- do nemovitostí (domy, pozemky)
- do movitých věcí (drahé kovy, umělecká díla atd.)

- finanční (cenné papíry)⁷

Jak bylo zmíněno na začátku podkapitoly, investovat lze do leccího. Tento text se bude velmi povrchně věnovat finančním investicím – cenným papírům.

Cenné papíry jsou zvláštní listiny, se kterými je svázána určitá hodnota, majetek nebo majetkový prospěch. Ten, kdo takový cenný papír vydává (může jim být jednotlivec, společnost, stát, město i jiné subjekty), se nazývá eminent⁸.

Jedním z nejznámějších cenných papírů jsou akcie. Jedná se o cenný papír, s nímž jsou spojena práva akcionáře jako společníka:

- podílet se na řízení společnosti,
- podílet se na jejím zisku a
- při zániku společnosti na jejím likvidačním zůstatku.

Akcie mohou být vydány v listinné podobě (listinné akcie) nebo v zaknihované podobě (zaknihované akcie). Akcie může znít na jméno nebo na majitele.

Dalším druhem cenných papírů je zatímní list. Je to cenný papír, který společnost vydá, pokud upisovatel nesplatil celý emisní kurs upsané akcie před zápisem společnosti do obchodního rejstříku. Zatímní list nahrazuje upisovateli všechny jím upsané a nesplacené akcie jednoho druhu⁹.

Mezi cenné papíry patří i poukázka na akcie, která se vydává v případě, kdy společnost zvyšuje základní kapitál upsáním nových akcií, jejichž převoditelnost není omezena, a to před zápisem zvýšení základního kapitálu do obchodního rejstříku, jestliže:

- upisovatel zcela splatil emisní kurs akcie,
- vydání poukázek na akcie rozhodla valná hromada.

Cenným papírem je také podílový list, který představuje podíl podílníka na majetku v podílovém fondu. Vydáváním podílových listů podílového fondu shromažďuje investiční společnost do podílového fondu peněžní prostředky.

Dalším cenným papírem je dluhopis, s nímž je spojeno právo na splacení dlužné částky a povinnost emitenta toto právo uspokojit. Dluhopis může být vydán v podobě listinné nebo zaknihované, pokud jde o formu, může být vydán dluhopis na jméno, na řad i na doručitele.

⁷ BAILEY, G. *Moje peníze*

⁸ Businessinfo.cz. Cenné papíry <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/cenne-papiry-ppbi-50790.html#>

⁹ Ibid

Cenným papírem je i opční list, se kterým je spojeno právo na získání vyměnitelných a prioritních dluhopisů nebo na přednostní upsání akcií. Opční listy lze vydávat pouze jako cenné papíry na doručitele¹⁰.

Náložný list nebo také konosament je cenný papír, s nímž je spojeno právo požadovat na dopravci vydání zásilky v souladu s obsahem této listiny. Dopravce je povinen zásilku vydat osobě oprávněné podle náložného listu, jestliže mu tato osoba náložný list předloží a potvrdí na něm převzetí zásilky.

Mezi cenné papíry také patří zemědělské skladní listy a skladištní listy.

3.2. Penzijní připojištění, penzijní spoření a penzijní reforma

V lednu 2013 vstoupila v platnost nová penzijní reforma. Tato reforma poměrně výrazně mění některá pravidla týkající se penzí a rovněž možností státem podporovaných spořicíh produktů. Hned úvodem je třeba si říci jednu zásadní věc. Žádná vláda nebude moci uspokojivě zajistit penzi pro budoucí seniory a s největší pravděpodobností ani většina vlád jiných zemí.

Důvod je poměrně jednoduchý, lidstvo stárne. Průměrný věk dožití se prodlužuje, čímž se zvyšuje počet důchodců vůči aktivně pracujícím lidem. Současný systém (a to i po změně) funguje v zásadě tak, že příspěvky odváděné do sociálního systému aktivně pracujícím jdou na penze současných důchodců. V počátku dvacátého století bylo na jednoho penzistu až 10 pracujících.

V současné době jsou to necelí 2 pracující na jednoho důchodce a doba, kdy stav bude „jeden na jednoho“, není daleko. Proto se budeme věnovat nejen pilířům, ale i dalším možnostem.

Penzijní připojištění a penzijní spoření

Penzijní připojištění je produkt, který stát zvýhodňuje státním příspěvkem s úmyslem podpořit vytváření zdrojů na penzi. Tento nástroj s příchodem penzijní reformy doznává podstatných změn. Především jej od prosince roku 2012 nebude možné nově sjednat (účinnost je vždy od prvního dne následujícího měsíce).

Penzijní připojištění provozují penzijní fondy. Ty s příchodem reformy přejdou pod tzv. penzijní společnosti. Produkty penzijního připojištění (penzijní fondy) se uzavřou, vzniknou z nich tzv. transformované fondy, které budou žít dál svým životem podle pravidel

¹⁰ Ibid

původního penzijního připojištění, změní se pouze výše státního příspěvku. Nově budou penzijní společnosti aktivně provozovat penzijní spoření.

Co je od ledna 2013 společné oběma produktům, jsou státní příspěvek a tzv. daňové zvýhodnění, tedy možnost snížit si daňový základ o určitou výši investovaných peněz do penzijního připojištění/spoření.

1. Výše státního příspěvku v závislosti na vložené částce do penzijního spoření

Výše vložených peněz	Výše státního příspěvku	Snížení daňového odpočtu	Výše vložených peněz	Výše státního příspěvku	Snížení daňového odpočtu
100	0	0	1 100	230	1 200
200	0	0	1 200	230	2 400
300	90	0	1 300	230	3 600
400	110	0	1 400	230	4 800
500	130	0	1 500	230	6 000
600	150	0	1 600	230	7 200
700	170	0	1 700	230	8 400
800	190	0	1 800	230	9 600
900	210	0	1 900	230	10 800
1 000	230	0	2 000	230	12 000

Zdroj: KOCIÁNOVÁ, H. *Finanční gramotnost v kostce*.

Maximální vhodný příspěvek do obou produktů je 2 000 Kč, ale neplatí to všeobecně. Záleží na spoustě ukazatelů, např. na věku, množství volných prostředků apod. Všeobecně pro mladé lidi není příliš efektivní vkládat do těchto produktů velké peníze, snad pouze v případě, že jich mají nadbytek.

Vzhledem k dlouhodobosti uložených peněz je totiž vliv inflace vysoký. Ve většině případů je však vhodné začít co nejdříve, a to na malých částkách. Pro ty, kteří již dosáhli 60 let věku, je penzijní připojištění nejzajímavějším produktem na střednědobé ukládání peněz, neboť smlouva penzijního připojištění může skončit nejdříve po 60. roce věku a době trvání 5 let. Proto je výhodné pro každého staršího 60 let uzavírat si smlouvy po 5 letech vždy znovu. S největší pravděpodobností tomu tak bude i u penzijního spoření, bude však vhodné volit konzervativnější strategii. Do penzijního připojištění/spoření může přispívat zaměstnavatel. Pro využití všech níže zmíněných výhod je možné přispívat až 2 000 Kč měsíčně (přesněji 24 000 Kč ročně).

Příspěvky zaměstnavatele zmíněné produkty výrazně zvýhodňují. Na příspěvek zaměstnavatele se nevztahuje státní příspěvek, neboť je zvýhodněn jinými prvky.

Zaměstnavatel ani zaměstnanec z příspěvku neodvádějí zálohy na zdravotní ani sociální pojištění a zaměstnanec rovněž ani daň z příjmu.

Jedinou daň, kterou zaměstnanec přece jen zaplatí, je 15 % z celého příspěvku při ukončení smlouvy. A to jak při ukončení předčasném, tak při splnění podmínek pro ukončení řádné. I tak je tato daň výrazně nižší, než odvody v rámci výplaty.

2. Hlavní rozdíly u obou produktů

<i>Penzijní připojištění</i>	<i>Penzijní spoření</i>
100 % garance návratnosti vložených prostředků včetně státního příspěvku Investiční riziko nese penzijní/transformovaný fond	Investice do fondů (cca 4 strategie) bez garance návratnosti, avšak s možností vyššího výnosu Investiční riziko nese majitel smlouvy
Možnost čerpat 50 % z vložených prostředků po 15 letech platby (výsluhová penze)	Není možné čerpat prostředky bez sankcí před dosažením penzijního věku
Možnost určit jakoukoliv osobu, která by v případě úmrtí účastníka obdržela finance (pozůstalostní penze)	Finance jsou předmětem dědictví
Možnost čerpat doživotní invalidní penzi, a to již po 3 letech trvání penzijního připojištění (invalidní penze)	Invalidní penzi je možné sjednat pouze na dobu určitou
Výpověď s výplatou tzv. odbytného již po 12 měsících	Výpověď s výplatou tzv. odbytného až po 24 měsících
Nejsou poplatky za vedení účtu	Poplatky za vedení účtu

Zdroj: KOCIÁNOVÁ, H. *Finanční gramotnost v kostce*.

Druhy penzí a jejich vlastnosti

- **Starobní penze**

Na starobní penzi vzniká nárok po dosažení 60 let věku a/nebo spoření 60 měsíců. Starobní penzi lze vyplatit dvěma základními formami, a to tzv. jednorázovým vyrovnáním, či formou pravidelných výplat.

V rámci jednorázového vyrovnání jsou všechny peníze, již očištěné od daně z výnosu i daně z příspěvků zaměstnavatele, vyplaceny majiteli jednorázově.

U pravidelných výplat je druhů a způsobů vyplácení více a jednotlivé fondy se v tomto i výrazně liší.

Proto nemá význam je nyní jednotlivě rozebírat.

- **Výsluhová penze**

Výsluhová penze je jedinou možností, jak lze z penzijního připojištění vyčerpat část peněz ještě před 60. rokem. Po 15 letech placení příspěvků (od sjednání této penze) nebo kdykoliv později lze čerpat až polovinu prostředků, které má klient k dispozici. Může si volit výplaty podle možností daného fondu (tedy např. i doživotní), nebo čerpat peníze formou jednorázové výplaty.

Výsluhová penze je volitelnou bezplatnou vlastností penzijního připojištění, penzijní spoření jí neumožňuje.

- **Invalidní penze**

Invalidní penze v rámci penzijního připojištění je penze, která je vyplácena každému, kdo je nebo se stal invalidním, přičemž tato invalidita (a zároveň smlouva) trvá alespoň 3 roky.

V takovém případě je velmi výhodné volit doživotní rentu, neboť i když částka výplaty nemusí být vysoká, je stálá a je dokonce života. U penzijního připojištění bylo možné si nechat vyplácet penzi a uzavřít si nové penzijní připojištění a znovu si po třech letech (nebo později) nechat vyplácet penzi a uzavřít si další smlouvu.

U penzijního spoření nebude možné nechat si vyplácet invalidní penzi doživotně.

- **Pozůstalostní penze**

Pozůstalostní penze, kterou nebude možné sjednat u penzijního spoření, je u penzijního připojištění jedinou penzí, která má omezené možnosti výplaty. Nebyla-li u penzijního připojištění sjednána a účastník zemřel, pak se peníze staly předmětem dědického řízení.

Ovšem jen částka bez státního příspěvku, jednalo se tedy o tzv. odbytné. Tyto peníze byly vyplaceny tomu, koho určovalo dědictví, a to jednorázově. Je-li pozůstalostní penze sjednána a smlouva trvala při úmrtí účastníka alespoň 3 roky, jsou vyplaceny tzv. obmyšlené osobě, uvedené ve smlouvě, všechny peníze, tedy včetně státních příspěvků.

Obmyšlená osoba nemusí být rodinným příslušníkem. Pozůstalostní penzi však není možné vyplatit jednorázově, vyplácí se v průběhu minimálně 2 let. Výplaty jednotlivých fondů se mohou poměrně výrazně lišit, a to nejen u této penze. U penzijního spoření nebude fungvat penze pozůstalostní, v případě úmrtí účastníka budou peníze předmětem dědického řízení.

Penzijní reforma a její pilíře

Penzijní reforma vstoupila v platnost 1. ledna 2013, obsahuje 3 pilíře, z toho jeden je povinný.

- **První pilíř**

První pilíř je jako jediný povinný. Jedná se o odvody do sociálního systému podobné, jak jsme na to zvyklí. Výše odváděné částky se bude lišit tím, zda se člověk účastní i druhého pilíře, či nikoliv. Parametry se mohou s vývojem situace měnit (např. v souvislosti se změnou věku odchodu do penze), proto uvedu pouze to, co bude nejspíše zachováno¹¹.

Rozdíl mezi odváděným procentem do prvního pilíře bude ve výši procenta, které lze odvádět do pilíře druhého. Na počátku reformy byl odvod 28 % z hrubé mzdy pro ty, kteří nevstoupili do druhého pilíře, a 25 % pro ty, kteří do něj vstoupili. Finance z prvního pilíře jdou přímo do státního sociálního systému, nejsou předmětem dědictví a mají pouze malý vliv na výši vlastní starobní penze.

- **Druhý pilíř**

Druhý pilíř je dobrovolný. Je možné odvádět 3 % z hrubé mzdy nikoliv do prvního pilíře, ale do pilíře druhého zvaného „důchodové spoření“. Důchodové spoření budou provozovat penzijní společnosti, které budou rovněž provozovat penzijní spoření i transformované (původně penzijní) fondy. Důchodové spoření bude rovněž využívat investičních fondů na bázi otevřených podílových fondů.

V rámci druhého pilíře patří odváděné peníze tomu kdo je odvádí.

Platí však další důležité podmínky:

- Účastník si musí sám přispívat ještě 2 % z hrubé mzdy z vlastních prostředků.
- Z tohoto systému nelze vystoupit.

Když 1. ledna 2013 vstoupila v platnost důchodová reforma, lidé ve věku 30 až 33 let měli výhodu, protože měli delší dobu na rozmyšlenou. Do druhého pilíře se dá totiž nejpozději vstoupit v 35 letech.

Lidem, kterým bylo 1. ledna 35 a více let, měli jen půl roku na rozmyšlenou, jestli do druhého pilíře vstoupit nebo ne. Rozhodnutí, zda vstoupit, či nikoliv, zvláště pak bez jakékoliv historie pilíře, není úplně snadné. A to především proto, že z něj není možnost vystoupit. Ukazatelů, které mohou rozhodnutí ovlivnit, je více, např. věk, výše výplaty, druh výdělečné činnosti (zaměstnavatel, OSVČ...) apod. Existují však „kalkulačky“, kde lze namodelovat situace obou variant a výsledné peníze. Čím mladší člověk, tím je méně pravděpodobné, že výsledek se bude rovnat skutečnosti.

Nynější vláda Bohuslava Sobotky říká, že druhý pilíř chce zrušit a vymyslet jiný a efektivnější model, ale zatím žádnou jinou alternativu tato vláda nepředstavila. Pro druhý pilíř hovoří především to, že peníze, které bychom „utopili“ ve státním systému, budeme mít k dispozici sami. Tedy alespoň nějakou část.

¹¹ KOCIÁNOVÁ, H. *Finanční gramotnost v kostce*.

Při rozhodování je však dobré zvážit ještě další okolnosti, a to především možnosti, které se nabízejí v případě odchodu do penze (přesněji dosažení věku pro odchod do penze) a v případě úmrtí účastníka.

Uvádím současné známé parametry. Máte-li do penze daleko, mohou se v budoucnu lišit. Při dosažení důchodového věku se účastník rozhodne, do které pojišťovny nechá prostředky převést, a tato mu pak bude vyplácet sjednané dávky. Z jakého důvodu jsou právě pojišťovny tím, kdo bude peníze obhospodařovat a vyplácet, nám není známo.

Typy výplat, které je možné sjednat a které bude zvolená pojišťovna vyplácet:

- Starobní důchod doživotní.
- Starobní důchod na dobu 20 let.
- Starobní důchod se sjednanou výplatou 3letého pozůstalostního důchodu.
- Sirotčí důchod na dobu 5 let¹².

Co se stane, dojde-li k úmrtí účastníka ve spořicí fázi?

- Je-li dědicem nezletilý, je z naspořených prostředků vyplácen 5 let sirotčí důchod.
- Pokud je dědici 18 a více let a má druhý pilíř, je 100 % prostředků převedeno do jeho druhého pilíře.
- Pokud je dědici 18 a více let a nemá druhý pilíř, jsou všechny prostředky vyplaceny přímo dědici.

Co se stane, dojde-li k úmrtí účastníka ve fázi výplaty? Záleží na sjednané výplatě penze.

- Při starobním důchodu doživotním propadá případný nevyplacený zůstatek pojišťovně.
- Při starobním důchodu na dobu 20 let jsou zbývající prostředky vypláceny dědicům.
- Při starobním důchodu s pozůstalostní penzí je 3 roky vyplácena pozůstalostní penze dědicům.
- Sirotčí důchod je 5 let vyplácen nezletilým dědicům¹³.

• **Třetí pilíř**

Účastníkem třetího pilíře je každý, kdo vlastní penzijní připojištění nebo penzijní spoření. O nich již byla řeč.

¹² KOCIÁNOVÁ, H. *Finanční gramotnost v kostce*.

¹³ Ibid

- „Čtvrtý“ pilíř

Závěrem lze říci, přesněji zopakovat, že žádný ze státních pilířů nezabezpečí finance pro důstojný život v penzi. Jsme to pouze my a nástroje, které se nabízejí, kdo náš život v penzi ovlivní. Vytváření si vlastních rezerv námi zvolenými prostředky je někdy nazýváno čtvrtým pilířem.

Je nejdůležitějším a zásadním pro důstojnou penzi. Platby ze sociálního systému pak mohou být jen příjemným doplňkem. Jaké jsou nástroje čtvrtého pilíře? Možnosti se liší v dané situaci a ty, které zmíníme nyní, nemusejí platit za několik let. Vždy je však důležité mít otázku vlastní penze na mysli a aktivně se o ní starat.

Hlavní současné směry jsou dva, nejvhodnější je jejich kombinace:

- Pravidelné investování do otevřených podílových fondů.
- Investice do nemovitostí, které generují zisk. Tedy nemovitosti na pronájem.

Investice do nemovitostí mají více směrů. Nejběžnější a často nejdostupnější je případ, kdy je zakoupen byt s účelem jej pronajímat. Za určitých okolností se vyplatí zakoupit byt i na hypotéku. I kdyby náklady na hypotéku a provoz bytu nebyly pokryty nájmem ze 100 %, může být tato investice do budoucna výnosná. V dnešní době, kdy jsou poměrně nízké ceny hypoték, je situace pro zmíněný záměr velmi příznivá¹⁴.

Je však třeba počítat s tím, že obdobnou myšlenku může zrealizovat větší počet lidí, tudíž bude větší nabídka pronájmů. Při volbě nemovitostí zvažte i možná tzv. jedinečná rizika. Těmito riziky je myšlena možná změna okolí bytu. Např. vybudování dálnice, obsazení nepříznivými občany, vybudování skládky apod. Nelze zde obsáhnout vše „co se může stát“, je však vhodné se nad možnostmi zamyslet, neboť mají velký vliv na budoucí prodejní cenu i cenu nájemní.

Investiční životní pojištění

Investiční životní pojištění (IŽP) je pojištění, u kterého je výše plnění vázána na hodnotu podílových jednotek. Na rozdíl od kapitálového životního pojištění (KŽP), v jehož případě se pojišťovna při podpisu smlouvy zavazuje k vyplacení konkrétní částky při dožití se konce pojištění, u IŽP žádnou takovou garanci nemáte. Můžete tak za stejně peněz (rozuměj zaplacené pojistné) dostat více či méně "muziky" (rozuměj pojistného plnění) než u KŽP.

¹⁴ BERTL, I. *Kapitoly o finanční gramotnosti*

Záleží na tom, jak se povede právě vámi zvolenému investičnímu portfoliu. Investiční riziko tedy v případě IŽP nesete vy, nikoliv pojišťovna jako je tomu u KŽP.

Uzavřete-li si IŽP, pojišťovna vám povede individuální účet tvořený investičními podílovými jednotkami. Podílové jednotky pojišťovna nakupuje za celé nebo část od vás přijatého pojistného. Hodnota pojistného plnění v případě dožití je vázána na hodnotu vašeho podílového účtu k datu pojistné události¹⁵.

Z podílového účtu si také pojišťovna strhává správní poplatky a pojistné pro případ smrti - v případě pojištění na smrt se pojistná částka sjednává, plnění nezávisí na hodnotě podílových jednotek.

3.3. Typy úvěrů podle formy poskytnutí a splácení

Mezi nejčastější typy peněžních úvěrů patří v současné době tyto tři:

- kontokorentní úvěr
- spotřebitelský úvěr
- hypoteční úvěr

Kontokorentní úvěr

Tzv. kontokorent je úvěr, který dnes banky poskytují celkem běžně k účtu. Ten, kdo má u banky účet a zařídil si tzv. kontokorent, může jít tzv. „do mínusu“, tedy čerpat peníze, které ve skutečnosti nemá.

Výše kontokorentu závisí například na tom, zda je dotyčný student, nebo na výši platu v případě pracujících. I tady ale platí, že klient musí nakonec kromě půjčené částky zaplatit také úroky. Nejnížší úroky mívají studenti, mnohem vyšší pak pracující. Výše úroků se pohybují v průměru mezi 10 – 20 % p. a.

Spotřebitelský úvěr

Spotřebitelských úvěrů je několik druhů. Rozdělují se do tří skupin:

- Účelové (peníze jsou obvykle poukázány přímo prodávajícímu například na koupi elektroniky, motorových vozidel).
- Neúčelové (peníze jsou většinou zaslány na účet).
- Zaručené nemovitosti (americké hypotéky), jsou opět neúčelové a účelové.

Největším rozdílem mezi těmito úvěry je v úrokové sazbě. Největší úroková sazba je u financování neúčelového. Proto je lepší využít účelový spotřebitelský úvěr např. na nákup

¹⁵ BERTL, I. *Kapitoly o finanční gramotnosti*

motorového vozidla, nábytku či elektroniky. Je totiž levnější. Jestli potřebujete peníze, se kterými chcete volně disponovat, nezbyvá, než si vzít úvěr neúčelový¹⁶.

Americká hypotéka má úrok nejpříznivější z výše uvedených druhů, protože riziko banky je nižší, má-li zastavenou nemovitost pro případ, že by klient nesplácel svůj závazek. I u americké hypotéky bývá možné nastavit sazby podle využití. Tento druh hypotéky se často využívá i k tzv. konsolidaci závazků. Pak se jedná o účelový úvěr s nižší sazbou. Další nespornou výhodou u americké hypotéky je to, že je zde možnost si nastavit výrazně delší splatnost, než u spotřebitelského úvěru. Všeobecně je doporučováno, aby trvání úvěru trvalo co nejdelší dobu. Je daleko lepší, pokud je to možné, vytvářet si rezervy vedle splácení, než splácet vše „na doraz“ a nemít tak možnost tvořit rezervy. V současné době je možnost všechny druhy úvěrů splatit dříve (stanoveno zákonem o spotřebitelském úvěru), tudíž lze využít naspořenou rezervu k předčasnému splacení¹⁷.

Na co si dát pozor u spotřebitelského úvěru

Při volbě úvěru je dobré si jasně definovat, co chci úvěrem řešit. Je nutností znát základní parametry úvěru. Tedy např. RPSN, úrokovou sazbu. V případě možnosti splatit spotřebitelský úvěr dříve je dobré se zajímat, jaké jsou podmínky. Banky sice v dnešní době musejí umožňovat předčasné splacení, ale mohou si za to účtovat poplatky. Proto je vždycky dobré, aby klient znal podmínky a pozorně si přečetl úvěrovou smlouvu. Od úvěrové smlouvy lze ze zákona odstoupit do 14 dnů od uzavření. Spotřebitel musí počítat s tím, že je povinen vrátit půjčenou částku a také úrok, na který vznikl dané společnosti nárok¹⁸.

Hypoteční úvěr

Hypoteční úvěr (neboli hypotéka) je úvěr, který musí být zajištěný zástavním právem k nemovitosti na území České republiky. Znamená to, že člověk za úvěr ručí např. svým domem, bytem nebo pozemkem (nebo nemovitostí svých příbuzných) a pokud nesplácí, banka nemovitost zabaví.

U hypotečních úvěrů se zdržíme o něco déle. Hypoteční úvěr je v současnosti nejvýhodnějším úvěrem z celé škály nabízených úvěrů. Správné pochopení a rovněž správné nastavení hypotéky poskytuje rodině větší bezpečí, než se mnozí z nás můžou domnívat.

¹⁶ KOCIÁNOVÁ, H. *Finanční gramotnost v kostce*

¹⁷ KOCIÁNOVÁ, H. *Finanční gramotnost v kostce*

¹⁸ ibid

Hypoteční úvěr je účelovým úvěrem, který banka poskytuje na základě ručení nemovitostí (zástavou). Slovem „zástava“ se označuje tzv. zástavní právo banky na nemovitosti. Banka má na takto zastavené nemovitosti jisté právo, a to pro případ, že by klient nesplácel svůj závazek. Z důvodu zástavy klesá pro banku riziko, neboť má větší jistotu návratnosti prostředků, což je jedním z hlavních důvodů toho, proč je úroková sazba na hypotečním úvěru nesrovnatelně nižší než u jiných úvěrů.

Zástavní právo vzniká na celou nemovitost, pokud by však situace došla tak daleko, že by banka využila svého práva prodat nemovitost za účelem uhrazení dlužné částky. Zbytek pak dostává klient, případně další věřitelé¹⁹.

Výše hodnoty zastavované nemovitosti (zvané též „zástava“) v poměru k půjčované částce je jedním z hlavních ukazatelů ovlivňujících úrokovou sazbu hypotéky.

Tento poměr se označuje jako LTV (Loan to Value) a má velký vliv nejen na úrokovou sazbu, ale může hrát roli i při schvalování hypotéky jako takové. Jedná li se o celkové financování, označené jako 100% LTV, kdy žadatel žádá 95 až 100% LTV, bývá úroková sazba nejvyšší.

Každá banka má určité tzv. hraniční LTV, kde se úroková sazba snižuje nebo zvyšuje. Některé banky mají jen jedno hraniční LTV (nejčastěji do 80% LTV), některé hodnotí pásma tři (do 50%, do 75%, do 90% a vše nad je 100%), jiné pak mají tyto hranice jemnější. Čím vyšší je poměr půjčované částky k zástavě, tím vyšší je i úroková sazba. V současné době je pořízení tzv. 100 % hypotečního úvěru poměrně nesnadné. Proto, pokud je třeba čerpat 100 % investičního záměru, je často vhodnější čerpat hypotéku např. do výše 85 % LTV (hodnoty nemovitosti v zástavě) a zbývající část pokrýt z překlenovacího úvěru zástavu nevyžadujícího. Skutečnou hodnotu zástavy určí aktuální odhad podle pravidel banky, což může situaci občas i zkomplikovat. Důvod je jednoduchý – vycházíme z nějakého předpokladu, že odhad stávající či nové nemovitosti bude v námi očekávané výši, avšak odhadce určí cenu nižší. Pak se můžeme dostat na jiný poměr LTV, může nám vzrůst sazba, případně může být ohrožena celá realizace²⁰.

Odhad pro banku bývá zpoplatněn, jsou však i případy, kdy lze odhady bytových jednotek stanovit elektronicky podle tzv. cenových map. Tento odhad je pak zdarma a je možné ho využít pouze u bytů ve větších městech. Zdarma je proto, že probíhá tzv. od stolu. Odhadce má určité cenové mapy panelových či zděných bytů v daných lokalitách a podle plochy bytu a některých dalších upřesnění je určena cena. Pokud je však např. panelový byt

¹⁹ TEPLÝ, P. *Nvigátor bezpečného úvěru*

²⁰ *Ibid*

opraven, často není možné tuto skutečnost v elektronickém odhadu zohlednit, pak je potřeba odhad doplnit fotografiemi a pak obvykle stojí toto posouzení cca 500 Kč. Nedostačuje-li ani tímto způsobem určená cena, je třeba udělat klasický odhad zpoplatněný podle sazebníku. Dalším důležitým pojmem u hypotečního úvěru je tzv. doba fixace²¹. U hypotečních úvěrů má dvě funkce. Zaprvé zaručuje po zvolenou dobu fixace zafixování výše úrokové sazby, tedy ji nejde z žádné strany měnit.

Zadruhé není ve většině případů možné v době fixace hypotéku zcela či částečně splatit bez sankcí. Některé banky umožňují tzv. mimořádné splátky, a to např. jako zpoplatněnou službu nebo službu zdarma v akci, avšak tato vlastnost není pro dobrou hypotéku zásadní. Zvláště jsou-li nízké úrokové sazby.

Pokud by majitel hypotéky přišel v době mezi fixacemi k větším financím a chtěl by hypotéku částečně či zcela splatit, uloží si peníze se zajímavým úrokem a splatí jimi hypotéku v okamžiku změny fixace. Nehledě na to, že splacení části či celé hypotéky nemusí být vždy tím nejvýhodnějším (k čemuž se ještě dostaneme).

Délka fixačního období má vliv i na úrokovou sazbu. Jsou-li všeobecně vyšší úrokové sazby, zpravidla bývá nejvýhodnější sazba na nejkratší fixace. V době velmi nízkých úrokových sazeb jsou levnější pěti a často i tříleté doby fixace. U spotřebitelských či překlenovacích úvěrů nebrání doba fixace uživateli jeho závazek kdykoliv nebo částečně splatit. Jedná se skutečně jen o zafixování úrokové sazby. Hypotéky se však řídí hypotečním zákonem, nikoliv zákonem o spotřebitelských úvěrech, proto mají jiná pravidla. Na konci fixačního období lze hypotéku splatit částečně či zcela bez jakýchkoliv poplatků či sankcí.

V současné době je častým jevem přecházení v době konce jednoho fixačního období od jedné banky ke druhé. Pak hovoříme o tzv. refinancování hypotéky. Důvod pro klienta je jasný, nová banka mu poskytne lepší podmínky (když ne, nepřechází). Důvod pro banky, proč mají rády klienty z jiných bank, je rovněž jasný, vidí platební morálku klienta, tudíž mu refinancování umožní zjednodušeně, bez poplatků, bez odhadu a bez prokazování příjmu.

Téměř všechny banky se chovají stejně. Svým současným klientům „nabídnou“ na konci fixačního období vyšší úrokovou sazbu. Ozve-li se klient, sníží ji. Proto si banka zaslouží, aby jí klient „utekl“, byť se tomu brání např. i tím, že často zpoplatňuje tzv. vyčíslení nesplaceného zůstatku.

Poplatek však v rámci celkových změn není zásadní. Na druhou stranu téměř všechny banky nabízejí zjednodušené refinancování současné hypotéky.

²¹ KOCIÁNOVÁ, H. *Finanční gramotnost v kostce*.

Správné nastavení hypotéky

Většina z nás nemá dluhy v oblibě. Závazek, který váže střechu nad hlavou, je psychologicky ještě náročnější, než většina ostatních. Proto se lidé často snaží těchto závazků co nejdříve zbavit. Jelikož mají strach z nepříznivého dopadu např. při změně životní situace, těmto událostem se dá velmi účinně předejít vhodným nastavením hypotečního úvěru. Hlavním ukazatelem vhodnosti či nevhodnosti nastavení hypotečního úvěru není tzv. přeplatek, ale výše měsíčního zatížení²².

Ta je dána jak výší hypotéky a úrokové sazby, tak i délkou hypotéky. Téměř ve všech případech je nejvhodnější co nejnižší měsíční zatížení, tedy co nejdelší doba hypotéky. Proč? Pokud si rodina zkrátí hypotéku tak, aby splátka byla co nejvyšší, tedy taková, kterou sotva zvládne (jen aby se brzy zbavila závazků), vystavuje se velkému riziku. Nezůstává jí totiž žádná rezerva a žádné rezervy si nemůže vytvářet. Proto, když se stane cokoliv, co zasáhne do výše výdělků, rázem nemůže hypotéku splácet. Pokud však rodina využije možnosti zvolit si delší splatnost, má nižší měsíční zatížení a prostor pro vytváření rezerv²³. Rezervy mohou sloužit např. při mimořádné události. Nehledě na to, že je-li zatížení nižší, pak se při mimořádné události lépe hledá řešení jak splátku pokrýt.

Hypotéku častěji volí pro řešení svého bydlení mladé rodiny, které plánují děti, případně mají děti malé. Tito mladí lidé mají, na rozdíl od starších ročníků, možnost využít plné doby, po kterou může být hypotéka splácena (nejčastěji 30 let, výjimečně pak až 40 let).

Nyní si ukážeme model srovnání hypotéky s kratší dobou splatnosti. Budeme srovnávat stejnou výši platby (maximální) a stejnou délku (maximální), jen peníze budou putovat u každé varianty jinak.

Příklad

Výše hypotéky: 2 000 000 Kč

Úroková sazba: 4,5 %

Varianta	I	II
Doba splatnosti	15 let	30 let
Splátka hypotéky	15 300 Kč	10 134 Kč
Investovaná částka od 1. do 15. Roku	0 Kč	5 166 Kč (rozdíl mezi splátkami)
Investovaná částka od 16. do 30. Roku	15 300 Kč	5 166 Kč (stále je splácena)

²² BERTL, I. *Kapitoly o finanční gramotnosti*

²³ KOCIÁNOVÁ, H. *Finanční gramotnost v kostce*

		hypotéka)
Měsíční platba po dobu 30. Let	15 300 Kč	15 300 Kč
Předpokládané zhodnocení investice	6 %	6 %
Naspořeno na investicích po 30 letech	4 450 000 Kč	5 190 000 Kč

Rozdíl v obou variantách je 740 000 Kč ve prospěch druhé varianty (delší splatnosti).

Byť bude kupní síla těchto peněz při 3 % inflaci cca 300 000 Kč, nejsou to peníze, které bychom našli na zemi každý den.

Uvedený rozdíl však není jedinou, ani hlavní výhodou. Mnohem důležitější je to, že pokud se v průběhu uvažované doby cokoliv stane, nabízí se ve druhé variantě více řešení.

V prvním případě splatnosti hypotéky na 15 let, pokud by se cokoliv událo v době splacení hypotéky, není vytvořena žádná rezerva pro řešení. Ve druhém případě rezerva stále narůstá, byť po menších částkách.

Co se týká dlouhé splatnosti hypotéky, neplatí povinnost jí platit např. 30 let, je to pouze právo jí tak dlouho platit, přesněji si jí takto na začátku nastavit. Hypotéka je téměř v každé době nejlepším dluhem, proto je málokdy výhodné se tohoto dluhu zbavovat.

Někteří lidé se velmi obávají toho, jaká jim bude nabídnuta úroková sazba na konci fixačního období. Panika je opět zbytečná, neboť nástrojů a možností je vždy víc. Pokud bude v době změny fixace vysoká inflace a rovněž vysoký úrok na hypotékách, pak je vhodné nastavit si fixaci roční. V takových případech jsou totiž tzv. krátké peníze nejlevnější, tudíž krátké fixace s nejnižší úrokovou sazbou²⁴.

Roční fixace se dají opakovat až do změny celkové situace. Navíc stále více funguje konkurenční boj a o dobré klienty mají jiné banky zájem, jak již bylo řečeno. Nevyhoví-li Vám jedna banka, ráda Vám vyhoví jiná. K našemu výše uvedenému příkladu je nutno dodat ještě jednu věc. Při volbě delší doby trvání hypotečního úvěru a vytváření rezerv je rovněž možné v případě, že vzrostou úrokové sazby na konci fixačního období, část hypotéky z naspořených peněz. A tak si opět snížit zatížení a dál vytvářet rezervy.

Je důležité zdůraznit, že z pohledu závazků se inflace stává naším pomocníkem. Pojdme se podívat proč. Zůstaneme u naší původní hypotéky se splatností 30 let, doplníme několik údajů a podívejme se, jak bude hypotéka vypadat za 10 let.

Příklad – pokračování

²⁴ KOCIÁNOVÁ, H. *Finanční gramotnost v kostce*

Výše hypotéky: 2 000 000 Kč

Původní úroková sazba: 4,5 %

Splatnost: 30 let

Průměrná inflace: 3 %

Průměrný růst mezd: 3 %

Nová úroková sazba 6 %

Doba	Na začátku	Po 10 letech
Příjem rodiny	30 000 Kč	40 317 Kč
Nezbytné výdaje (mimo hypotéku)	15 000 Kč	20 159 Kč
Úroková sazba	4,5 %	6 %
Splátka hypotéky	10 134 Kč	11 467 Kč
Rezerva	4 866 Kč	8 638 Kč

A co z toho vyplývá? Že kupní síla splátky je nižší, než byla kupní síla splátky původní, a to i přesto, že je na splátce vyšší úrok a splátka je „opticky“ vyšší. Podobně je to i s tolik obávaným přeplatkem. Je skutečně zavádějící na začátku našeho závazku počítat, kolik přeplatíme. Počítat přeplatek hypotéky za 30 let je podobné jako počítat, o kolik klesla hodnota našeho auta zakoupeného před 5 lety.

A jak tedy proděláme, když jej budeme chtít prodat. To auto nám 5 let sloužilo, několikrát se již zaplatilo. Hypotéka, je-li dobře nastavená, nám poskytne mnoho možností. Kromě vlastního domova i možnost si vytvářet rezervy. A co je důležité, kupní síla přeplatku v dané době bude v poměru ke kupní síle původní částky cca 20 % přesto, že vyčíslená tvoří Např. 90 % půjčované částky! Tak proč tohle vůbec řešíme?

Bez hypotéky bychom často nebydli ve vlastním. Bez dobře nastavené hypotéky bychom po dobu splácení třeba jen živořili. Pomohl by nám nižší přeplatek? A to ještě není všech výhod konec. Zůstanou-li zachovány možnosti odčítat úrok hypoték ze základu daně, pak je reálné zatížení hypotékou ještě nižší. Je nižší reálný (efektivní) úrok, je nižší skutečné měsíční zatížení a je nižší i přeplatek. Při platnosti uvedeného odpočtu je pak hypotéka skutečně tím nejlepším dluhem, který můžeme získat.

A jak praví jedno pořekadlo, lepší je dobrý dluh než špatné spoření. Mimo jiné i proto, že inflace nám u dluhů pomáhá, u spoření škodí.

Náklady na zřízení a chod hypotečního úvěru

Poplatek za vyřízení se pohybuje od 0 do cca 18 000 Kč. Chce li po Vás někdo 18 000, jděte jinam. Banky mají různé akce, kdy je poplatek 0 Kč, 1 Kč nebo třeba 2 900 Kč. To vše únosné částky. Nad 5 000 Kč je však již zbytečné platit, jděte jinam²⁵.

Poplatek za odhad obvykle nepřekročí 5 500 Kč, neboť odhad bytu stojí cca 3 500 Kč (někdy 0 Kč, jde-li jej provést podle cenových map), cena odhadu rodinného domu se obvykle pohybuje v rozmezí cca 4 500 až 5 500 Kč. Další poplatky mohou být požadovány za různé služby, např. zrychlenou výstavbu, kdy klient čerpá peníze dopředu na účet a může financovat probíhající výstavbu, mimořádné splátky, čerpání peněz na tzv. návrh na vklad apod. Je skutečně důležité zvážit, co potřebujeme a co nikoliv. Poslední jednorázový poplatek se již neplatí bance, ale katastrálnímu úřadu, a to za vložení návrhu na vklad zástavního práva pro banku. V současné době činí tento poplatek 1 000 Kč.

Stálé poplatky u hypotéky:

- 150 Kč (nejčastěji) za vedení hypotečního účtu.
- Případně poplatek za vedení běžného účtu. Většina bank zvýhodňuje využívání svého běžného účtu příznivější úrokovou sazbou na hypotéku. Poplatek za daný běžný účet je často mnohem nižší než rozdíl mezi takto zvýhodněnou splátkou, proto je jeho využití vhodné.
- Platba za pojistku nemovitosti, která je povinná. Téměř vždy je třeba pojistku tzv. vinkulovat. Cena za pojištění nemovitostí se liší podle druhu a hodnoty nemovitostí.
- Platba na životní pojištění. Většina bank v současné době tuto pojistku nepožaduje, ale zvýhodňuje nižší úrokovou sazbou hypotéky. Zda zvolit pojistku k hypotéce, nebo mimo ní, je opravdu otázkou individuální a záleží na aktuálních možnostech bank i pojišťoven, věku a situaci klienta, výši hypotéky apod. O pojistkách podrobněji v části Zabezpečení.

Při refinancování hypotéky (převedení hypotéky od jedné banky k jiné v době konce fixačního období) většina jednorázových poplatků odpadá²⁶. Banky, jak již bylo řečeno, mají zájem o klienty, kteří v minulosti řádně spláceli, proto tento postup velmi zvýhodňují. Často se neplatí poplatek za vyřízení, odhad lze použít (ve většině případů) původní, případně jej některé banky provedou na vlastní náklady.

Převádění hypoték k jiné bance v rámci konce fixace je stále častější a podporuje konkurenční boj bank, což je vždy ve prospěch klienta. Není výjimkou, že „mateřská“ banka nabídne při změně fixace poměrně vysoký úrok. Pokud se klient neozve a tiše jej akceptuje, okrádá sám sebe. Banka má vždy v rámci podané nabídky „prostor pro jednání“, tedy vždy je

²⁵ KOCIÁNOVÁ, H. *Finanční gramotnost v kostce*

²⁶ KOCIÁNOVÁ, H. *Finanční gramotnost v kostce*

možné dohodnout si lepší sazbu. Otázkou je, zda si to tato banka zaslouží, nebo přejdeme jinam. Na refinancování a přechod do jiné banky je vhodné se připravit již minimálně 2 měsíce předem. Zjistit možnosti, zvolit banku (nejsnáze s pomocí nezávislého finančního poradce) a nechat si případně žádost o hypotéku schválit.

Pokud chcete počkat na nabídku ze své současné banky, nemusíte podepisovat smlouvu.

Stručné shrnutí toho, co má vliv na úrokovou sazbu hypotéky

- Poměr hodnoty nemovitosti (LTV) k výši půjčovaných prostředků.
- Délka fixačního období.
- Využití některých dalších služeb.
- Běžný účet.
- Životní pojistky (majetková je povinností).
- Případně další vyhledávané individuální služby.

Nyní se ještě krátce zmíníme o jednom odlišném typu úrokové sazby. Není tak běžný, ale v současnosti se začíná objevovat stále častěji. Jedná se o tzv. plovoucí úrokovou sazbu. Některé banky nazývají sazbu např. „float“. Co plovoucí sazba znamená? Jak název mírně napovídá, sazba se může měnit. Je sestavena z pevné dané marže pro banku a tzv. měsíčního příboru, což je sazba vyhledávaná Českou národní bankou. Údaje o příboru najdeme na internetových stránkách ČNB.

Při využití plovoucí sazby se nestanovuje fixační období. Plovoucí sazba se pak může měnit každý měsíc, mění-li se měsíční příbor. Sazba bývá vesměs nižší, než jsou aktuální pevné nabízené sazby, což je její výhoda. Nevýhodou je, že při nárůstu měsíčního příboru vzroste i sazba hypotéky, což může být i výrazné a z měsíce na měsíc. Vzhledem k tomu, že většina bank umožňuje kdykoliv přejít z plovoucí sazby na fixní, dalo by se říct, že není co řešit a je nejvhodnější si vzít sazbu plovoucí, neboť je vždy nižší než aktuální pevné sazby²⁷. Má to však háček. V okamžiku, kdy jsou nízké úrokové sazby, je vhodnější si tyto zafixovat např. na 5 let.

Je malý předpoklad, že by 5 let trvala doba nízkých úrokových sazeb.

Při zafixování, pokud by sazby např. za dva roky výrazně vzrostly, máme jistotu velmi levně půjčených peněz. Jestliže byste měli plovoucí sazbu a v okamžiku růstu si jí překlopili na sazbu pevnou, může být nová pevná sazba již vyšší. Také je třeba říct, což je důležité, že většina bank má tuto změnu zpoplatněnu (nejčastěji 5 000 Kč), tudíž to málo, co jsme ušetřili

²⁷ KOCIÁNOVÁ, H. *Finanční gramotnost v kostce*

na nižší sazbě, můžeme zaplatit na poplatku. Proto je vždy třeba dobře zvážit a propočítat všechny možnosti. Častěji se plovoucí sazba vyplácí v době, kdy jsou všeobecně vyšší úrokové sazby pro jednotlivé fixace. Rovněž pak např. při postupném čerpání hypotéky (při výstavbě, rekonstrukci apod.), neboť po dobu čerpání platíme pouze úroky z vyčerpané částky. Potom je tedy výše splátky úroku nižší, neboť úrok jako takový je nižší.

V souvislosti s plovoucí úrokovou sazbou se u některých bank vyskytli i odlišný typ splácení. Nikoliv anuitní, o kterém jsme se zmiňovali dříve, ale tzv. degresivní. Degresivní způsob je způsob, kdy je původní půjčovaná částka (jistina) rozpočítána na začátku na měsíce podle délky hypotéky a k ní je vždy přičten aktuální úrok (včetně marže banky. Co to tedy znamená? Znamená to, že jistina je splácena mnohem rychleji. Splátka je každý měsíc jiná i při stejné úrokové sazbě.

Ukažme si to na následujícím příkladu.

Příklad

Výše hypotečního úvěru (jistina): 1 800 000 Kč

Délka splácení: 30 let (360 měsíců)

$1\,800\,000 : 360 = 5\,000$ Kč

Splátka 1. měsíc = 5 000 Kč + úrok z 1 800 000 Kč

Splátka 2. měsíc = 5 000 Kč + úrok z 1 795 000 Kč

Splátka 3. měsíc = 5 000 Kč + úrok z 1 790 000 Kč

Atd.

U anuitní splátky se může podle výše úroků splátka jistiny na začátku hypotéky pohybovat pro náš případ od cca 1 700 Kč (při vyšších úrocích) do 2 700 Kč (při nižších úrocích). Tudíž se jistina sníží první měsíc o 1 700 Kč, druhý o 1 700,50 Kč...

A my déle platíme úroky z vysoké jistiny. U degresivního splácení, je-li ve spojení s plovoucí sazbou, je tedy sice úroková sazba nižší, ale splátka ze začátku stejná nebo vyšší, neboť splátka jistiny je vyšší. Splácení jistiny je však výrazně rychlejší.

Je vždy třeba dobře zvážit aktuální situaci, a to nejen na poli úrokových sazeb a možného vývoje, ale i z pohledu toků osobních či rodinných financí. Některé banky nabízejí degresivní a progresivní splácení v rámci klasických sazeb a anuitní splátky. Jedná se však (stručně řešeno) o možnosti si splátky zvýšit či snížit podle vývoje v rodině. Není to však příliš časté, proto není nutné se touto možností zabývat hlouběji.

4. Půjčky nebankovních institucí, lichva

4.1. Lichva

Lichva je nežádoucí společenský jev, který se vyskytuje ve formě půjčování peněz za velmi vysoký úrok. Lze se s ní setkat u různých pochybných poskytovatelů půjček, většinou jsou to nebankovní instituce. Tyto půjčky jsou propagované v novinách, televizi, supermarketech, na zastávkách MHD, ale nejagresivnější forma propagace probíhá na internetu ve formě banneru.

Jak se pozná lichva?

Podle zákona je lichva trestný čin. Dopouští se ho ten, kdo vědomě zneužije tísně, rozumové slabosti, nezkušenosti, lehkomyšlnosti nebo rozrušenosti žadatele o půjčku. Pokud se v žádném z těchto stavů spotřebitel nenachází, tak se nejedná o lichvu. Ačkoliv je lichva nezákonná, zákon přesně nestanoví, jaká konkrétní výše půjčky a úroku může být za lichvu označena.

Podle sdružení Navigátor: 20 % Čechů není schopno rozlišit lichváře od bezpečného poskytovatele úvěru²⁸.

Lichva má vždy hrubý nepoměr vzájemného plnění. To v případě půjček znamená, že je buď velmi vysoký úrok nebo velký počet vedlejších poplatků. Pro výpočet výhodnosti půjčky lze použít RPSN (udává procentuální podíl z dlužné částky, který musí spotřebitel zaplatit za období jednoho roku v souvislosti se splátkami, správou a dalšími výdaji spojenými s čerpáním úvěru).

Existují případy, při nichž o lichvu půjde vždy bez ohledu na okolnosti kontraktu. Například úrok 200 % ročně je lichvářský, bez ohledu na ekonomické riziko lichváře. Navíc, pokud lichvář zajišťuje dluh kupními smlouvami na nemovitosti dlužníků, jejichž hodnota několikrát převyšuje výši dluhu včetně pokuty. Nejvyšší soud konstatoval, že úrok podstatně (násobně) přesahující obvyklou roční úrokovou míru je sjednán v rozporu s dobrými mravy, a tudíž je neplatný.

Lichva obvykle nekončí půjčkou a jejím splacením. Naopak, prvním krokem se často teprve roztáčí spirála vytloukání klínu jednoho úvěru klínem další půjčky, která svou jistinou

²⁸ FinExpert.cz Jak poznat lichvu od bezpečné půjčky? http://finexpert.e15.cz/jak-poznat-lichvu-od-bezpecne-pujcky_2

pokrývá celou jistinu a úroky předchozího úvěru. Pokud dlužník nezvládl první úvěr, nezvládne ani druhý a tím spíše ani další²⁹.

4.2. Bankovní versus nebankovních půjčky

U každé půjčky platí pravidlo, že musí být výhodná i pro věřitele. Za „dobrou“ půjčku lze možná považovat jediné tu, když si člověk půjčí peníze od někoho z rodiny nebo známého a vrátí jen to co si půjčil, bez nějakých úroků.

Nicméně ne každá půjčka u nebankovní instituce je lichvou, stejně jako ne každá půjčka u banky musí být pro jedince výhodnější než půjčka u nebankovního subjektu.

Největším rozdílem bankovních a nebankovních úvěrů bývá požadavek na ručitele. Banky ho často vyžadují pro vyšší úvěry. Při žádosti o kontokorent ho nevyžadují. Někdy je možné ručit například i existujícím stavebním spořením, pokud ono je však již nějakou dobu aktivní³⁰.

Naproti tomu nebankovní instituce obvykle ručitele nepožadují. Často jim stačí dokládání výše příjmů nebo aspoň existenci trvalého zaměstnání nebo podnikání. K půjčce bez doložení příjmů má v podstatě přístup každý, včetně seniorů nebo studentů. Mírnějšími podmínkami a mnohem rychlejším vyřízením žádostí se tak nebankovní instituce kompenzují vyšší úroky a náklady s půjčkou spojené. Na druhou stranu fakt, že vám banka kvůli výši vašich existujících závazků nepůjčí, je důvod k zamyšlení nad plánovanou investicí.

Předností nebankovních půjček je rychlost a jednoduchost. Tyto formy úvěru jsou často určeny jako záplata na nečekaný výdaj, a tak nepřichází schvalování v řádu týdnů v úvahu. Klient se obvykle dozví do několika málo minut, jestli peníze získá nebo ne.

Především s nebankovními půjčkami jsou však často spojená rizika a problémy. Řadu jich odstranila novela zákona o spotřebitelském úvěru, která nabyla platnosti 25.2.2013. I přes to se však někteří praktiky furt existují. Například zpoplatněná čísla – linky 900 a 906, kde zájemce o půjčku při čekání zaplatí často více, než si chtěl půjčit³¹.

Vážným problémem bylo používání směnek nebo šeků k zajištění úvěrů. Toto už od 25.2.2013 není možné. Stávalo se totiž, že často byl bianco šek vyplněn v rozporu s tím, co

²⁹ EKONOM. Půjčky: Jak poznat lichvu? <http://ekonom.ihned.cz/c1-20021750-proc-stihat-lichvu>

³⁰ Finance.cz Nebankovní půjčky získáte snadněji, ale pozor na nekalé praktiky.

<http://www.finance.cz/zpravy/finance/393295-nebankovni-pujcky-ziskate-snadneji-ale-pozor-na-nekale-praktiky/>

³¹ ibid

bylo mezi smluvními stranami domluveno, případně byly směnky vymáhány i po zaplacení pohledávek.

Další změnou od roku 2013, kterou bych chtěl zmínit je to, že při porušení podmínek může Česká národní banka nebo Česká obchodní inspekce uložit pokutu až 20 mil. Kč a spotřebitel může kontaktovat finančního arbitra, aby mu pomohl s vypořádáním se s poskytovatelem nebo zprostředkovatelem půjčky³².

Doporučení pro spotřebitele:

Na prvním místě bych spotřebitelům doporučil dobře si zvážit, zda si půjčit opravdu potřebují. Pokud spotřebitel věc nutně nepotřebuje, tak by si na ní neměl půjčovat. Popřípadě by si měl odkládat část svých příjmů a na tuto věc si našetřit.

Pokud by se spotřebitel rozhodl, peníze vypůjčit, doporučil bych mu, spíše se obrátit na bankovní instituce. Protože jsou transparentnější, důvěryhodnější, stabilnější. Pokud by se i přesto spotřebitel rozhodl jít z nějakého důvodu k nebankovním společnostem, určitě bych mu doporučil, aby si předem zjistil na společnosti reference a porovnal si nabídky úvěrů.

V případě, kdy spotřebitel přemýšlí o zatížení úvěrem, měl by toto rozhodnutí pečlivě zvážit, aby se následně nedostal do problémů se splácením. Měl by zhodnotit výši svých příjmů, měsíční výdaje na živobytí a kolik již vynakládá na splácení závazků, které nyní má. Pokud by mu při splácení dalšího úvěru nezbyvala již žádná finanční rezerva, raději by si další úvěr brát neměl.

Spotřebitel by si měl pamatovat, že poskytovatelé úvěrů jsou pouze obchodníci, jejichž cílem je „prodat“ svůj produkt, a najdou se mezi nimi i tací, kterým je jedno, že by vás úvěr mohl finančně přetížit a způsobit vám dlouhodobé potíže. V případě, že existuje možnost výpadku příjmů, bylo by vhodné se proti této situaci pojistit.

Důležitým krokem je si pečlivě přečíst všechny sazebníky a ceníky a v neposlední řadě, obchodní podmínky společnosti, zaměřit se na sekci, která řeší možné sankce vyplývající z porušení smlouvy.

Nedodržování těchto jednoduchých kroků, může způsobit vážné problémy. Spotřebitelé spadnou do úvěrové spirály a nemohou se z ní pak dostat ven. Často tyto případy končí exekucí.

³² Finance.cz Nebankovní půjčky získáte snadněji, ale pozor na nekalé praktiky. <http://www.finance.cz/zpravy/finance/393295-nebankovni-pujcky-ziskate-snadneji-ale-pozor-na-nekale-praktiky/>

5. Vymáhání dluhů, exekuce

5.1. Řešení dluhu bankami

Velmi často se stává, že si člověk vezme úvěr a nezvládá ho splácet. V této podkapitole bych se věnoval zejména dluhům vůči bankám.

První problém, se kterým se potýkají banky při splácení úvěrů, je prodlení. Do prodlení se osoba dostává zejména, když nezaplatí dlužnou částku včas. Výše sazeb úroků z prodlení je stanovena zákonem a její výpočet je zveřejněn na webových stránkách ČNB. Zejména výše úroků z prodlení, odpovídá roční výši repo sazby stanovené Českou národní bankou, pro poslední den kalendářního pololetí, který předchází kalendářnímu pololetí, v němž došlo k prodlení, zvýšené o osm procentních bodů. Repo sazbou rozhodnou pro stanovení výše úroků z prodlení ve smyslu výše uvedeného nařízení vlády je 2T repo sazba, která je hlavní měnověpolitickou úrokovou sazbou ČNB.³³ Např. je-li 2T repo sazba 0,05 %, sazba pro výpočet úroků z prodlení činí 8,05 %.

Dále se v obchodních podmínkách jednotlivých bank a nebankovních společností vyskytují smluvní pokuty z prodlení. Například u společnosti Cofidis existuje smluvní pokuta v jednorázové výši 20 % z celkové výše dlužné částky, jestliže na účtu klienta u věřitele není žádný záporný ani kladný zůstatek³⁴.

Dalším problémem pro banku je nesplácení dluhů klientem, z důvodu platební neschopnosti. V této situaci banky přistupují k vymáhání dluhů a každá má své vlastní metody. Níže najdete tabulku, kde jsou uvedené způsoby vymáhání pohledávek jednotlivými bankami.

3. Vymáhání pohledávek jednotlivými bankami

Banky	Způsob vymáhání	Poznámky
Cetelem	Téměř všechny pohledávky vymáhá interně, externí agenturu používá po vyčerpání všech možností.	
Citibank	Pohledávky jsou primárně řešeny přímo zaměstnanci	

³³ Česká Národní Banka. Výpočet úroku z prodlení.
https://www.cnb.cz/cs/faq/vypocet_uroku_z_prodleni.html

³⁴ COFIDIS. Všeobecné obchodní podmínky společnosti COFIDIS s.r.o.
<http://www.cofidis.cz/Files/vseobecne-obchodni-podminky/vseobecne-obchodni-podminky-ucelovy-jednorazovy-uver/>

	banky – oddělením správy pohledávek (telefonický kontakt podpořený písemnými upomínkami). Ve výjimečných případech, banka využívá služeb smluvních třetích stran.	
Česká spořitelna	I. Řešení problémových situací – kontaktování. II. Telefonické upomínání (telefonická upomínka, telefonické vymáhání, připomínací SMS, upomínací SMS, přeslomitní SMS, předvymáhací SMS). III. Písemné upomínání (3x v měsíčním rozmezí – upomínka k úhradě dlužné částky, výzva k úhradě dlužné částky, výzva s výstrahou k úhradě dlužné částky). IV. Zesplatnění celého úvěru. V. Vymáhání – mimosoudní cesta /soudní řízení. Nižší pohledávky jsou předávány inkasním agenturám, u vyšších pohledávek dochází k uzavření nové dohody na dlouhodobém splátkovém kalendáři ve formě exekutorského zápisu s doložkou přímé vykonatelnosti.	Zvýhodnění těch dlužníků, kteří svůj dluh uhradí dobrovolně bezprostředně po zahájení exekuce, považuje banka za opodstatněné.
ČSOB	Částečně vymáhá sama a částečně spolupracuje s inkasní společností a advokátní kanceláři.	
Equa Bank	Pohledávky vymáhá banka sama, k řešení soudní nebo exekuční cestou přistupuje v ojedinělých případech.	
Fio banka	Spory týkající se drobných pohledávek řeší banka přímo s klienty.	
GE Money Bank	Pokud banka není sama úspěšná, začíná po cca 3-4 měsících vymáhat pohledávku mimosoudně prostřednictvím inkasních agentur (trvá cca 6 měsíců). Jako poslední možnost využívá soudy nebo pohledávku postupuje třetím stranám.	
Home Credit	Klient je upozorňován sms, telefonátem, emailem, dopisem, upomínkou. Některé pohledávky jsou postoupeny inkasním agenturám. Pokud se všechno mine účinkem, následuje žaloba.	

Komerční banka	Banka prodává portfolia pohledávek splňující předem stanovená kritéria výběru. Jedná se o pohledávky, které se nevyplatí vymáhat z důvodu efektivity interně.	Banka neprodává portfolia firemních pohledávek. Firemní pohledávky řeší banka interně.
LBBW Bank	Soudní vymáhání prostřednictvím interní právní služby. Při mimosoudním vymáhání jsou využívány všechny známé způsoby vymáhání (telefonické kontaktování, sms, písemné upomínky atd.).	Banka nevyužívá advokátních či jiných tarifů účelově k umělému navyšování bagatelních pohledávek za svými klienty.
Poštovní spořitelna	Banka vymáhá jak interně, tak i externě přes inkasní agenturu. Časové intervaly jednotlivých kroků jsou závislé na druhu a výši pohledávky.	
Raiffeisenbank	Pohledávky vymáhají sami, některé předávají externím agenturám nebo je prodávají. Pokud klient nezaplatí, tak je kontaktován přes telefon a SMS (tato upozornění jsou zdarma). Pokud klient nereaguje, následují tři zpoplatněné upomínky (200, 500 a 1000 Kč)	
Volksbank CZ	Interní vymáhací proces v průměru trvá 6 měsíců. Po této době banka přistupuje k právnímu řešení situace, k procesu prodeje pohledávek či jinému řešení.	Banka nepoužívá převod pohledávek do jiné, kapitálově propojené instituce.
Wüstenrot	Pohledávky vymáhají vlastními silami nebo za použití externích smluvních partnerů (např. advokátní kanceláře).	

Zdroj: Bankovnípoplatky.com EXKLUZIVNĚ: přehled, jak banky řeší vymáhání pohledávek.

<http://www.bankovnipoplatky.com/exkluzivne-prehled-jak-banky-resi-vymahani-pohledavek-16696.html>

5.2. Exekuce v České Republice

Exekuce, neboli vykonávací řízení je nucený výkon exekučního titulu. Exekuční titul je listina, na základě které je možné nařídit výkon rozhodnutí nebo exekuci. Jedná se zejména o vykonatelné rozhodnutí soudu v civilním řízení (tj. rozsudek, usnesení, platební rozkaz, elektronický platební rozkaz, předběžné opatření). Exekuce spočívá většinou ve vymožení peněžité částky od dlužníka pro věřitele, případně v donucení ke splnění jiné povinnosti³⁵.

³⁵ Realitní pohotovost. Exekuce-definice <http://www.realitni-pohotovost.cz/trocha-teorie/3-exekuce-definice>

V České republice se rozlišují výkony rozhodnutí, které provádějí soudy a exekuce, které provádí samostatní soudní exekutoři. Hlavním rozdílem je například to, že provedení výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu zajišťuje soudní vykonavatel, který je zaměstnancem soudu, je tedy placen soudem. Řízení o výkonu tohoto rozhodnutí je zpoplatněno podle zákona o soudních poplatcích. Výkon rozhodnutí podle exekučního řádu provádí soudní exekutor – soukromá fyzická osoba, kterou stát pověřil exekutorským úřadem. Kromě toho své vlastní exekuce mohou provádět správní úřady.

Co se týče druhů a způsobů exekucí, tak tady rozlišujeme: exekuce k uspokojení peněžitých práv a exekuce k uspokojení nepeněžitých práv.

Exekuce k uspokojení peněžitých práv lze provést následujícími způsoby: srážkami ze mzdy, příkázáním pohledávky, prodejem movitých věcí, prodejem nemovitostí, zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech. Exekuce, zaměřena na vymožení peněžitě částky je vedena na majetek povinného (dlužníka), čímž se rozumí právo na mzdu nebo na jiné příjmy, jiné peněžitě pohledávky a jiná majetková práva. Výkon rozhodnutí na movité a nemovité věci se provádí jejich prodejem v dražbě a následným uspokojením vymáhané pohledávky z výtěžku prodeje. Nelze uspokojit oprávněného přímo věcmi povinného (tzn. není možné např. věci zabavit exekučně a předat je věřiteli).

Exekuce k uspokojení nepeněžitých práv vynucení majetkových pohledávek nepeněžitěho charakteru, lze provést následujícími způsoby: vyklizením nemovitosti, odebráním movitých věcí, rozdělením společných věcí na movité i nemovité.

Exekuce o výchově nezletilých dětí a styku s nimi - tzv. personální exekuce je speciální úprava, v jejímž rámci se realizují rozhodnutí, která byla vydána ve věcech péče soudu o nezletilé.

Veškeré náklady exekuce, včetně své zákonem stanovené odměny, exekutor vymáhá od dlužníka. Ten je také povinen na počátku exekučního řízení uhradit exekutorovi zálohu na náklady exekuce³⁶.

Od 1. 1. 2013 nastává celá řada změn v exekučním řízení. Například dlužník v exekuci nemá nárok na splátkový kalendář, zda exekutor na splátkový kalendář přistoupí, je pouze na jeho uvážení.

Novela umožňuje ve smyslu § 262a odst. 3 občanského soudního řádu soudním exekutorům postihnout také bankovní účet či mzdu manžela či manželky dlužníka. Týká se to dluhů, spadajících do společného jmění manželů (SJM). Pokud tedy exekuci bude mít jen

³⁶ Bezplatná právní poradna. Exekuce- druhy a způsoby jak zabavit majetek nebo finance v praxi. <http://bezplatnapravni poradna.cz/online-zdarma/ruzne/zneni-vynatky-definice/989-exekuce-druhy-a-zpusoby-jak-zabavit-majetek-nebo-finance-v-praxi.html>

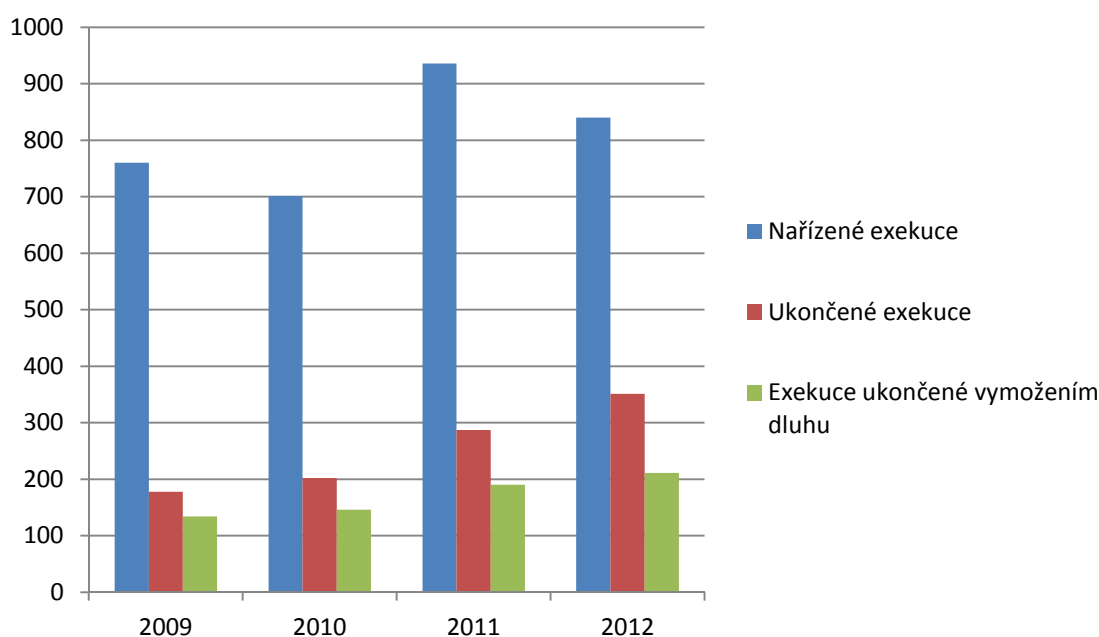
jeden z manželského páru a dluh bude spadat do SJM, pak exekutor může blokovat mzdu či účet i druhého z manželů. Řešením není ani rozvod, případně zúžení společného jmění manželů, tyto instituty upravují vztahy do budoucnosti, nevztahují se však na již vzniklé dluhy. Proto se může snadno stát, že manželka bude za dluhy svého manžela odpovědná i po rozvodu, nebo po jeho smrti.

Jednou z mnoha novinek je slučování exekucí. Jedná se zejména o exekuce, vedené proti témuž dlužníkovi, slučování bude prováděno automaticky, jedná-li se o týž exekutorský úřad, nebude o něm vydáváno zvláštní rozhodnutí. V případě, že tomu tak nebude, může dojít ke spojení na návrh dlužníka, o němž bude rozhodovat soud. Spojování v rámci jednoho exekutorského úřadu a téhož dlužníka se bude týkat zejména tzv. bagatelních pohledávek a efektem bude úspora nákladů, jež hradí povinný.

Také od roku 2013 skončila možnost postihu domácích mazlíčků neboli zvířat, jež jsou v lidské péči.

Co se týče počtu nařízených a ukončených exekucí v ČR za poslední několik let, jsou uvedené v grafu níže.

1. Počet nařízených a ukončených exekucí

Zdroj: [Rozhlas.cz Nových exekucí ubývá, starých ale mají exekutoři na vyřízení přes dva miliony. http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/zprava/vicetnych-exekuci-pribyva-ukazuji-to-statistiky-exekutorske-komory--1186790](http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/zprava/vicetnych-exekuci-pribyva-ukazuji-to-statistiky-exekutorske-komory--1186790)

Asi třetinu všech dluhů tvoří poměrně malé částky. Například nezaplacené vyúčtování za mobilní telefon, pokuty za jízdu bez jízdenky v městské hromadné dopravě, poplatky za odpad apod.

5.3. Exekuce na účet

V této podkapitole bych se rád věnoval způsobu exekuce, které jsou bezprostředně spojeny s bankami, a to exekuci na účet. Tento způsob exekuce může být nařízen pouze na základě rozhodnutí soudu, exekutorem, finančním úřadem, nebo jiným orgánem státní samosprávy, který je podle zákona oprávněn k nařízení exekuce.

Exekutor nebo soud vydá exekuční příkaz k přikázání peněžité pohledávky u bank nebo jiných peněžních institucí dle zákona § 303 zákona 99/1963 Sb. Tento zákon stanoví, že výkon rozhodnutí lze nařídit ohledně běžných, vkladových či jiných účtů, vedených v jakékoli měně u peněžního ústavu působícího v tuzemsku, nestanoví-li zákon jinak. Tímto způsobem nejdou postihnout vklady na vkladních knížkách, vkladních listech či jiné formy vkladů. Pokud exekutor chce exekucí postihnout i tyto peněžní vklady, vydá exekuční příkaz k výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí.

Bankovní účet je u peněžního ústavu zablokován doručením exekučního příkazu soudního exekutora nebo usnesením soudu o nařízení výkonu rozhodnutí přikázáním pohledávky. Toto usnesení nebo příkaz, musí být nejdříve doručeno věřiteli (oprávněnému) a peněžnímu ústavu. Peněžní ústav je povinen provést blokaci účtu dlužníka až do výše vymáhané pohledávky.

Po tom co je účet dlužníka v bance zablokován, je usnesení zaslané i dlužníkovi. Poté, co usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nabude právní moci, odešle se vyrozumění peněžnímu ústavu a ten odešle blokované peníze. Případně banka může sledovat účet ještě po dobu šesti měsíců od doručení vyrozumění o nabytí právní moci, poté odešle zbývající část peněz a blokaci zruší.

Dle aktuálního znění zákona, má dlužník při blokaci účtu právo na vyplacení dvojnásobku životního minima jednotlivce. Životní minimum v roce 2014 je 3410 Kč, tedy dvojnásobek životního minima je v roce 2014 6820 Kč. Jedná se o jednorázovou možnost, a v případě, že dlužník má u daného peněžního institutu (banky) více účtů, vztahuje se pouze na jeden z nich. Obdobné ustanovení platí i pro bankovní účty, na nichž jsou peněžní prostředky, které jsou povinným určeny pro výplatu mezd podle ustanovení § 304a občanského soudního řádu³⁷.

³⁷ **Bezplatná právní poradna. Exekuce- druhy a způsoby jak zabavit majetek nebo finance v praxi.**
<http://bezplatnapravni poradna.cz/online-zdarma/ruzne/zneni-vynatky-definice/989-exekuce-druhy-a-zpusoby-jak-zabavit-majetek-nebo-finance-v-praxi.html>

6. Praktická část

Finanční gramotnost ve školách

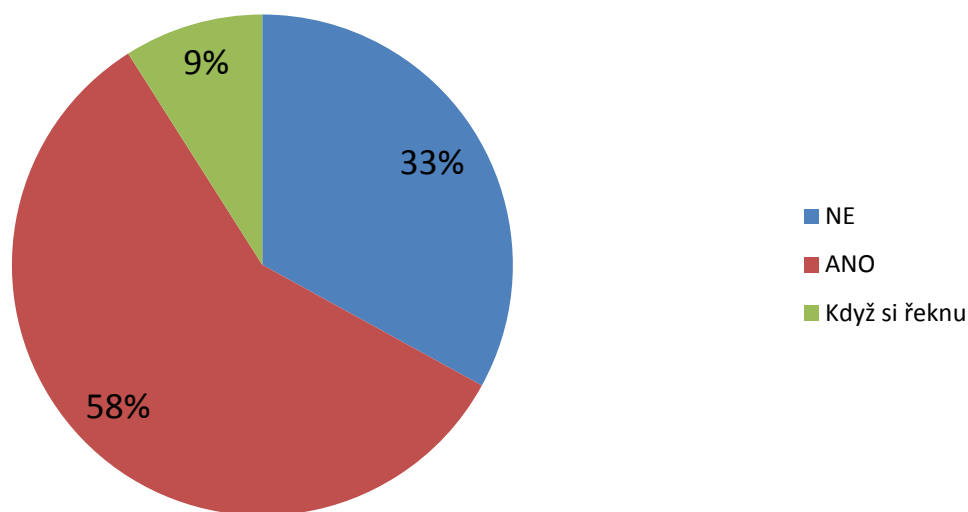
V praktické části bakalářské práce jsem se snažil zjistit na jaké úrovni je finanční gramotnost u studentů na středních školách. Podle mého názoru, právě v tomto věku, mladí lidé poprvé poznávají hodnotu peněz, dostávají od rodičů pravidelné kapesné, začínají vydělávat vlastní prostředky, a tím pádem jsou omezeni určitým rozpočtem. Musí si tento rozpočet správně rozvrhnout, určit si priority, za které peníze utracet a s čím naopak počkat. Myslím si, že by se měla finanční gramotnost vyučovat na středních školách, aby lidé věděli, jak lépe hospodařit s penězi, než je ještě začnou vydělávat.

Pro zjištění postoje mládeže k penězům a spoření jsem vytvořil dotazník, obsahující 10 otázek. Cílovou skupinou dotazníku byli žáci vyšších ročníků středních škol. V dotazníku byly použité jak uzavřené, tak i otevřené otázky. Otázky byly postaveny tak, aby je studenti pochopili a zároveň, aby neodradily mladé respondenty.

Celkem bylo dotázáno 102 mladých lidí obou pohlaví. Nicméně 2 dotazníky jsem musel vyřadit, protože nebyly použitelné ke kvalitnímu zpracování.

První otázka zněla: dostáváte od rodičů nějaké měsíční kapesné? Na tento dotaz jsem předpokládal dvě možné odpovědi: ano nebo ne, ale vyskytla se i třetí. Určité procento mladých lidí nedostává pravidelné kapesné, ale získá od rodičů peníze, když si o ně řekne.

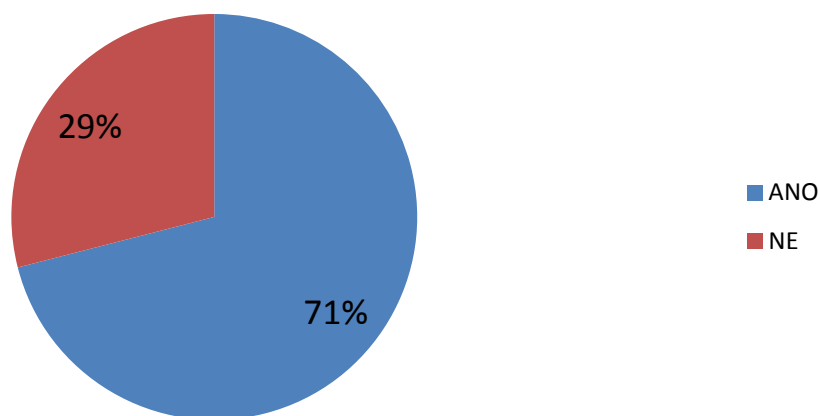
Dostáváte od rodičů nějaké měsíční kapesné?

58 % respondentů uvedlo, že dostává od rodičů pravidelné měsíční kapesné. 33 % dotazovaných žádné kapesné nedostává, zbylých 9 % dostává od rodičů peníze, když si o ně řekne.

Zároveň jsem se ptal v otázce číslo 3, zda respondenti jsou schopni z tohoto kapesného něco ušetřit do dalšího měsíce.

Jste schopni z tohoto kapesného něco ušetřit do dalšího měsíce?

Z grafu je patrné, že 70,6 % dotázaných, kteří dostávají kapesné, jsou schopni ušetřit nějaké finanční prostředky do dalšího měsíce. 28,4 % si nic neušetří.

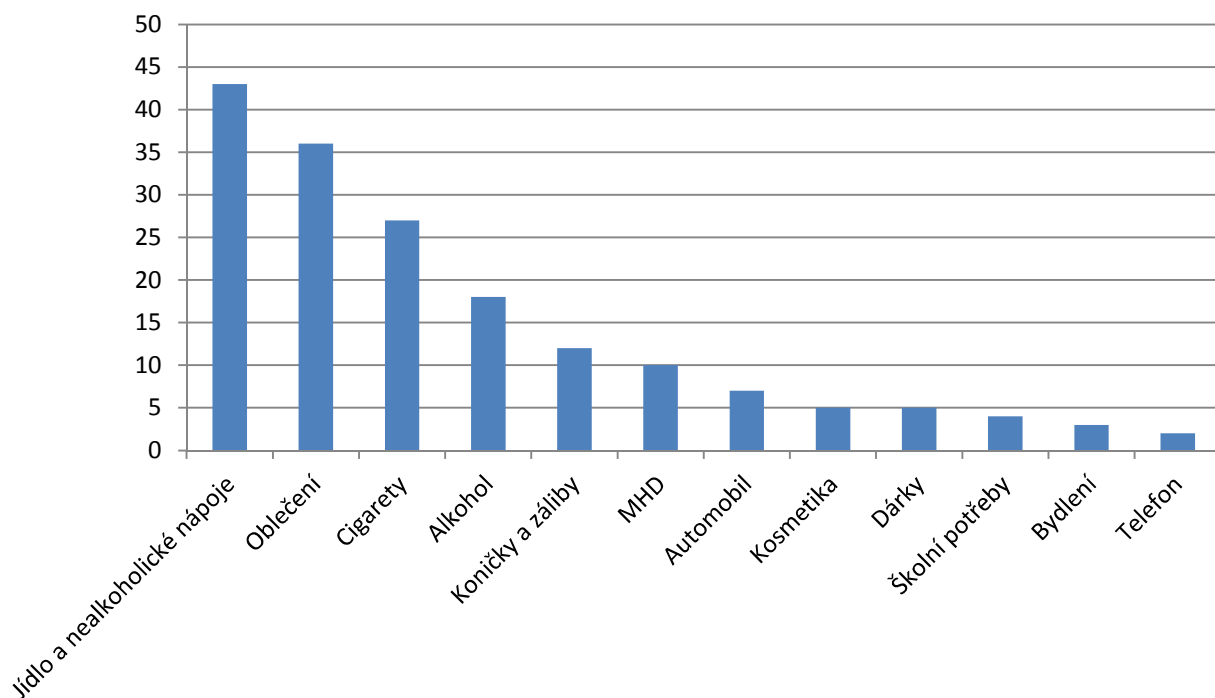
Cílem další otázky bylo zjistit, zda studenti dostávají od rodičů zvláštní peníze, na produkty denní spotřeby jako jsou: jízdné, mobilní telefon, svačiny atd. 25 % mladých lidí, kteří dostávají pravidelné kapesné, už nedostávají žádné jiné peníze, a produkty denní spotřeby musí hradit z těchto prostředků. Zbylým 75 % rodiče hradí každodenní výdaje zvlášť.

Co se týče respondentů, které kapesné nedostávají, tak 55 % z nich dostává zvláštní peníze na každodenní výdaje. 45 % nemá od rodičů žádné finanční prostředky.

Mladí lidé, jimž rodiče dávají peníze, když si o ně řeknou, dostávají na placení jízdného, mobilního telefonu a dalších každodenních potřeb zvláštní prostředky.

Cílem otázky číslo 4 bylo zjistit, za co mladí lidé nejčastěji utrácejí peníze. Otázka byla otevřená, s možností uvádět i více variant. Nejčastější odpovědi jsou zobrazené v grafu dole.

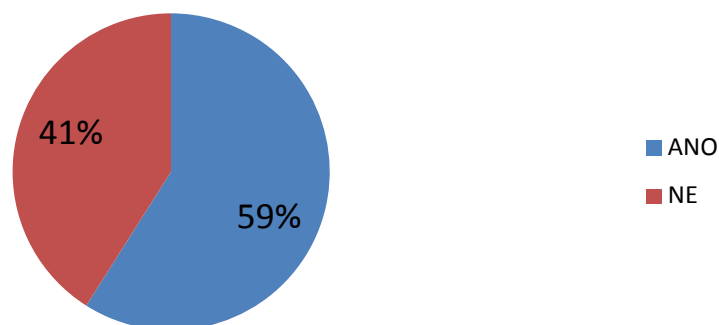
Za co nejčastěji kapesné utrácíte?

Více než 40 respondentů uvedlo, že utrácejí kapesné za jídlo a nealkoholické nápoje. Na druhém místě je oblečení s 36 odpověďmi. Dalším důležitým výdajem jsou cigarety (27 respondentů) a alkohol (18 respondentů). Za koníčky a záliby utrácí jenom 12 dotázaných ze 100. Mezi výdaje mladých lidí jsou také náklady na údržbu auta, MHD, kosmetiku, dárky a školní potřeby. Musím také poznamenat, že 3 respondenti hradí ze svých peněz výdaje na bydlení.

Otázka číslo 5 zněla: Děláte ke studiu nějakou brigádu? Jak je patrné z níže uvedeného grafu 59 % dotázaných dělá ke studiu brigádu, zbylých 41 % ne.

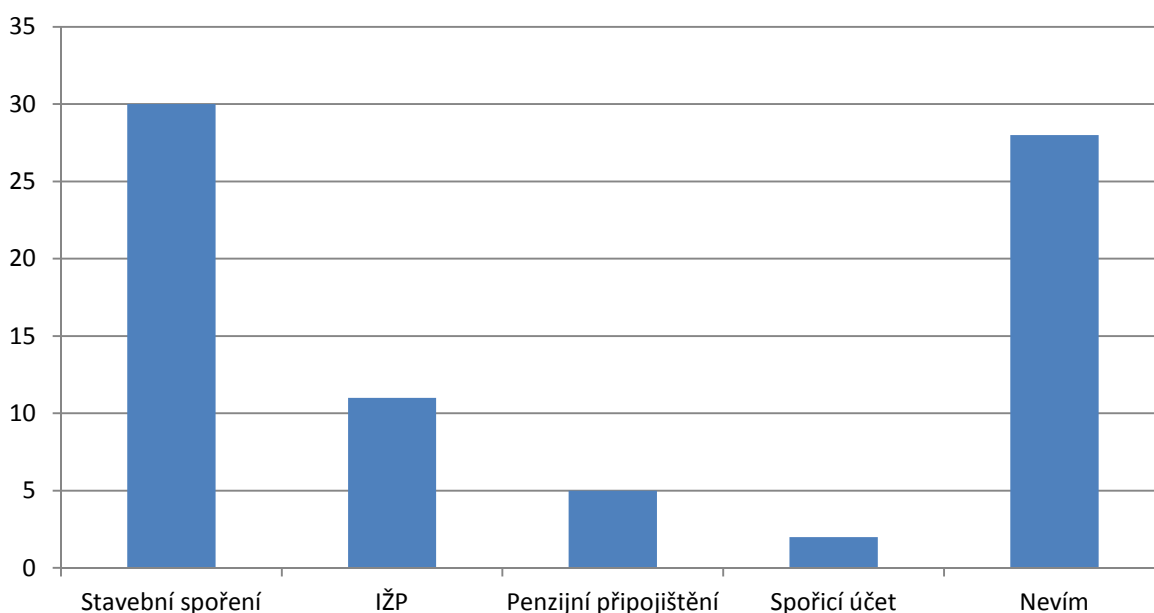
Děláte ke studiu nějakou brigádu?

Cílem další otázky bylo zjistit, zda si mladí lidé nebo jejich rodiče spoří nějaké finanční prostředky. 69 % spoří jejich rodiče. 28 % odpovědělo, že ne, 3 % nespoří, ale zároveň nevědí, jestli jím nespoří jejich rodiče.

Co se týče typu spoření, tak převládá stavební spoření (30 respondentů). Na druhém místě s 11 odpověďmi je investiční životní pojištění. Penzijní připojištění má 5 respondentů a 2 mají spořicí účet. 28 dotázaných nevědělo, jaký typ spoření jejich rodiče pro ně používají. Graf zobrazující typy spoření najdete níže.

Do jakého finančního produktu spoříte?

Otázka číslo 8 zněla: Myslíte si, že je důležité si spořit nějaké finanční rezervy na důchod nebo zatím to vůbec neřešíte? Touto otázkou jsem chtěl zjistit, zda mladí lidé přemýšlí dlouhodobě.

Je důležité si spořit nějaké finanční rezervy na důchod nebo zatím to vůbec neřešíte?

Jak je patrné z grafu většina dotázaných otázku finančního zajištění na penzi zatím neřeší. Pomocí dalších dvou otázek jsem chtěl zjistit, jak moc jsou informováni mladí lidé, co se týče důchodů v ČR. Otázka číslo 9 zněla: Kolik si myslíte, že je průměrný měsíční důchod v ČR? Podle České Správy Sociálního Zabezpečení v roce 2013, průměrný měsíční důchod činí 10 957 Kč³⁸.

Částku v rozmezí 9 až 11 tisíc korun uvedlo 32 % respondentů, 6 % uváděli větší důchody, nejvyšší částka byla 15 tisíc korun. 62 % dotázaných si myslí, že průměrný měsíční důchod v ČR je menší než 9 tisíc korun, přičemž nejmenší zmíněná částka byla 1600 korun. Nejčastěji byla uváděna hodnota 8 tisíc Kč.

Cílem otázky číslo 10 bylo zjistit, zda mladí lidé vědí, že důchody v ČR jsou vypláceny ze sociálního pojištění. Bohužel, tato odpověď nebyla uvedena ani v jednom dotazníku. Byly tam varianty: na poštu, hotově, na účet, mizerně atd.

³⁸ Česká zpráva sociálního zabezpečení. Téměř 11 tisíc korun. To byl průměrný starobní důchod na konci září.
<http://www.cssz.cz/cz/o-cssz/informace/media/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2013/2013-10-30-temer-11-tisic-korun-to-byl-prumerny-starobni- Duchod-na-konci-zari.htm>

7. Diskuze

Po zpracování praktické části bakalářské práce, jsem zjistil, že finanční gramotnost mladých lidí je zatím docela nízká. Málo vědí o moderních finančních produktech a hodně z nich ani neví, zda jim rodiče spoří nějaké finanční prostředky na budoucnost. Nicméně, nejsem první, kdo přišel s myšlenkou posilování finanční gramotnosti na středních školách.

Už v roce 2006 Ministerstvo školství společně s Ministerstvem financí vážně přemýšlely nad tím, že by se finanční gramotnost vyučovala na školách. „Ministerstvo financí ve spolupráci s Ministerstvem školství vytvořilo v roce 2006 tzv. standardy finanční gramotnosti, které popisují cílový stav finančního vzdělávání, tedy, co by měli žáci, resp. občané znát, umět a dovést v oblasti osobních financí,“ uvedl Lukáš Hula z NÚOV.

„Pro oblast středního vzdělávání byl standard povinně zakomponován (počínaje rokem 2007 až do roku 2010) do všech rámcových vzdělávacích programů, podle nichž střední školy nejpozději do dvou let zahajují výuku žáků dle vlastních školních vzdělávacích programů. Výuka finanční gramotnosti nám tak nabíhá ve středním vzdělávání postupně již od září 2009“ uvedl Hula.

Podle pana Huly má mít „absolvent“ tohoto předmětu na konci docházky do ZŠ vědomosti o nakládání s penězi, hospodaření domácnosti, jak sestavit rozpočet domácnosti, co jsou finanční produkty, funkci bank, pojišťoven apod.

Je otázkou, zdali výuka finanční gramotnosti skutečně dětem nějak pomůže. To budou moci odborně posoudit až další generace, kteří si tímto předmětem projdou. Nicméně, podle mého názoru by se docela hodila větší interaktivita, která by žáky více zapojila a zábavnou formou by jim vysvětlila fungování finančního trhu. Žáci by kupříkladu mohli za plnění úkolů při tomto předmětu dostávat virtuální peníze, které by mohli zhodnotit v internetové aplikaci, kde bude možné si peníze uložit do akcií, dluhopisů nebo na běžné účty. Nejlepší student ze třídy by každý rok dostal nějakou odměnu. Problém je, že v současné době se jen málo učitelů dokáže zorientovat v nabídce finančních služeb, protože v minulých učebních osnovách finanční gramotnost nebyla zařazena.

Nicméně, finanční gramotností se zabývají nejenom Ministerstva, ale i různé organizace. Stojí za zmínku projekt „Finanční gramotnost do škol“, který byl vytvořen jako informační zdroj pro učitele a žáky.

Samozřejmě, nemůžeme se soustředit jenom na školy, když velké množství dospělých Čechů má problém vyznat se ve finančních produktech a správně zacházet se svými penězi. V dnešní době jsou lidé často lákáni jednoduchými půjčkami peněz, a proto se často stávají

obětmi lichvy, což jak už jsem zmínil, je nežádoucí společenský jev, který se vyskytuje ve formě půjčování peněz za velmi vysoký úrok. Podle zákona je to trestný čin. Lichva má vždy hrubý nepoměr vzájemného plnění.

Velmi často se stává, že si člověk vezme úvěr a nezvládá ho splácet. V těchto případech se jedná, o prodlení s platbou nebo celkové nesplacení dluhu. Výše sazeb úroků z prodlení je stanovena zákonem a její výpočet je zveřejněn na webových stránkách ČNB. V některých případech může dojít k exekuci, což je vymožení peněžité částky od dlužníka pro věřitele, případně k donucení ke splnění jiné povinnosti. Co se týče druhů a způsobů exekucí, tak tady rozlišujeme: exekuce k uspokojení peněžitých práv a exekuce k uspokojení nepeněžitých práv.

Na závěr diskuze bych chtěl uvést citace Lenky Petýrkové o tom, jaký má být finančně gramotný člověk: „V dnešní době může být každému ku prospěchu, věnuje-li alespoň malou část svého času finančnímu vzdělávání. Finanční vzdělání člověku poskytne znalosti, které pak uplatňuje dennodenně. Finančně gramotný člověk ví, jak svět peněz funguje a jak se svými financemi správně zacházet. Má přesný přehled o tom, odkud se peníze na jeho účtu berou a kam následně mizejí. Namísto nákupu nepotřebných a zbytečných věcí volí uvážené investice s dlouhodobějším výhledem. Pochopí, kde může uspořit a do čeho má investovat. V případě, že si potřebuje vzít půjčku, věnuje svůj čas tomu, aby vybral skutečně to nejvýhodnější. Zároveň dokáže stát nohama na zemi a ví, jak tuto půjčku bude splácet. Finančně gramotný člověk se nevrhá do riskantních podniků, nepůjčuje své peníze bez záruky na vrácení ani nepodlehne gamblerství s vidinou velké výhry.“

Závěr:

Shrnutím výše uvedených tezí lze konstatovat, že peníze nejsou novodobým vynálezem. Za zboží či služby se platilo, již v dávné minulosti, i když podoba peněz byla v té době poněkud jiná. V dnešní době se setkáváme s několika formami peněz: hotovostními, depozity, cennými papíry. V České republice vydává peníze Česká národní banka (ČNB). V zahraničí by měl jedinec platit místní měnou. Domácí měnu za zahraniční může vyměnit podle měnového kurzu, což je cena jedné měny vyjádřená v jednotkách měny druhé. Existuje přímá a nepřímá kotace měnového kurzu. Velký problém v současné době činí padělaní peněz.

Každý den má člověk k dispozici různé bankovní produkty, mezi nimiž jsou běžné účty, spořicí účty, kreditní karty atd. Jedinec může spořit peníze na budoucnost díky různým finančním produktům. Jedním z takových produktů jsou termínované vklady, kde je předem stanovená doba, v níž může zákazník vybrat peníze z účtu. Dalším finančním produktem, nabízeném dnes spotřebiteli je stavební spoření. Jedná se o spoření, určené na výdaje týkající se bydlení. Bývá sepisováno na určitou cílovou částku. Stavební spoření musí být aktivně placeno nejméně šest let. Současným způsobem získání výnosu z peněžních prostředků je investování do nemovitostí, movitých věcí nebo cenných papírů. Cenné papíry jsou zvláštní listiny, se kterými je svázána určitá hodnota, majetek nebo majetkový prospěch.

Důležitými finančními produkty jsou v dnešní době penzijní připojištění, penzijní spoření, které jsou spojeny s penzijní reformou, která vstoupila v platnost od ledna 2013 a skládá se ze tří pilířů. V současné době se rozlišuje několik druhů penzí, a to: starobní penze, výsluhová penze, invalidní penze, pozůstalostní penze.

Pokud jedinec nemá nadbytečné finanční prostředky a naopak mu nějaké peníze chybí, tak může požádat o úvěr, jak u banky, tak u nebankovní instituce. Mezi nejčastější typy úvěrů patří tyto: kontokorentní úvěr, spotřebitelský úvěr, hypoteční úvěr.

V souvislosti s půjčkami se také objevují případy lichvy. Zejména se jedná o půjčování od nebankovních institucí. Lichva je nežádoucí společenský jev, který se vyskytuje ve formě půjčování peněz za velmi vysoký úrok. Podle zákona je to trestný čin. Lichva má vždy hrubý nepoměr vzájemného plnění. Nicméně ne každá půjčka u nebankovní instituce je lichvou, stejně jako ne každá půjčka u banky musí být pro jedince výhodnější než půjčka u nebankovního subjektu.

Největším rozdílem bankovních a nebankovních úvěrů bývá požadavek na ručitele. Banky ho často vyžadují pro vyšší úvěry.

Velmi často se stává, že si člověk vezme úvěr a nezvládá ho splácet. V těchto případech se jedná, o prodlení s platbou nebo celkové nesplacení dluhu. Výše sazeb úroků z prodlení je stanovena zákonem a její výpočet je zveřejněn na webových stránkách ČNB. Zejména výše úroků z prodlení, odpovídá roční výši repo sazby stanovené Českou národní bankou, pro poslední den kalendářního pololetí, který předchází kalendářnímu pololetí, v němž došlo k prodlení, zvýšené o osm procentních bodů.

V některých případech může dojít k exekuci, což je vymožení peněžité částky od dlužníka pro věřitele, případně k donucení ke splnění jiné povinnosti. Co se týče druhů a způsobů exekucí, tak tady rozlišujeme: exekuce k uspokojení peněžitých práv a exekuce k uspokojení nepeněžitých práv.

Co se týče postoje mládeže k penězům a jejich finanční gramotnosti, tak po zpracování dotazníku jsem zjistil toto: více než polovina mladých lidí dostává pravidelné měsíční kapesné, což znamená, že má určitý měsíční rozpočet pro uspokojování svých potřeb, které nesmí překročit. Což je podle mého názoru dobře a učí mladé lidi hospodařit s penězi. Větší polovina dělá také při studiu brigádu. U 60 % dotázaných spoří rodiče nějaké finanční rezervy, nicméně velkým problémem, podle mě je, že polovina z nich nevěděla, do jakého produktu spoří. Tato skutečnost svědčí o nízké znalosti z nabídky finančních produktů. Většina respondentů zatím neřeší spoření finančních rezerv na penzi. Jen málokdo totiž věděl, kolik je dnešní průměrný důchod v ČR.

Zdroje:

Literatura

1. BAILEY, G. *Moje peníze*, Praha: Edika, 2013
2. BERTL, I. *Kapitoly o finanční gramotnosti*, Praha: Triton, 2012
3. KALÍNSKÁ, E A kolektiv, *Mezinárodní odchod v 21. Století*, Praha: Grada Publishing a.s., 2010
4. KOCIÁNOVÁ, H. *Finanční gramotnost v kostce*. Olomouc: Nakladatelství ANAG, 2012
5. NAVRÁTILOVÁ, P a JIŘÍČEK, M. *Finanční gramotnost metodika*, Prostějov: Computer Media, 2013
6. PETÝRKOVÁ, L a CHMELAŘOVÁ, P. *Základy finanční gramotnosti*, Praha: Generation Europe, 2011
7. TEPLÝ, P. *Navigátor bezpečného úvěru*, Praha: Karolinum, 2013

Internetové zdroje:

1. **Bankovní poplatky.com** EXKLUZIVNĚ: přehled, jak banky řeší vymáhání pohledávek. [on-line]. [cit. 2014-6-21] <http://www.bankovnipoplatky.com/exkluzivne-prehled-jak-banky-resi-vymahani-pohledavek-16696.html>
2. **Bezplatná právní poradna. Exekuce- druhy a způsoby jak zabavit majetek nebo finance v ptaxi.** [on-line]. [cit. 2014-6-20] <http://bezplatnapravniporadna.cz/online-zdarma/ruzne/zneni-vynatky-definice/989-exekuce-druhy-a-zpusoby-jak-zabavit-majetek-nebo-finance-v-praxi.html>
3. Businessinfo.cz. Cenné papíry [on-line]. [cit. 2014-05-18] <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/cenne-papiry-ppbi-50790.html#>
4. COFIDIS. Všeobecné obchodní podmínky společnosti COFIDIS s.r.o. [on-line]. [cit. 2014-6-16] <http://www.cofidis.cz/Files/vseobecne-obchodni-podminky/vseobecne-obchodni-podminky-ucelovy-jednorazovy-uver/>
5. Česká Národní Banka. Návod pro řešení životní situace - výměna poškozených peněz. [on-line]. [cit. 2014-05-17] https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/zivotni_situace/poskozene_penize.html
6. Česká Národní Banka. Výpočet úroku z prodlení. [on-line]. [cit. 2014-6-7]

https://www.cnb.cz/cs/faq/vypocet_uroku_z_prodleni.html

7. ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. Tiskové zprávy 2013 [on-line]. [cit. 2014-04-10]
<http://www.cssz.cz/cz/o-cssz/informace/media/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2013/2013-10-30-temer-11-tisic-korun-to-byl-prumerny-starobni-duckod-na-konci-zari.htm>
8. EKONOM. Půjčky: Jak poznat lichvu? [on-line]. [cit. 2014-6-16]
<http://ekonom.ihned.cz/c1-20021750-proc-stihat-lichvu>
9. finance.cz Nebankovní půjčky získáte snadněji, ale pozor na nekalé praktiky. [on-line]. [cit. 2014-5-6] <http://www.finance.cz/zpravy/finance/393295-nebankovni-pujcky-ziskate-snadneji-ale-pozor-na-nekale-praktiky/>
10. FinExpert.cz Jak poznat lichvu od bezpečné půjčky? [on-line]. [cit. 2014-5-14]
http://finexpert.e15.cz/jak-poznat-lichvu-od-bezpecne-pujcky_2
11. Realitní pohotovost. Exekuce-definice [on-line]. [cit. 2014-6-19]
<http://www.realitni-pohotovost.cz/trocha-teorie/3-exekuce-definice>
12. Rozhlas.cz Nových exekucí ubývá, starých ale mají exekutoři na vyčíslení přes dva miliony. [on-line]. [cit. 2014-6-21]
<http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/zprava/vicetnych-exekuci-pribyva-ukazuji-to-statistiky-exekutorske-komory--1186790>

Seznam tabulek

1. Výše státního příspěvku v závislosti na vložené částce do penzijního spoření.....28
2. Hlavní rozdíly obou produktů.....29
3. Vymáhání pohledávek jednotlivými bankami.....47

Seznam grafů

1. Počet nařízených a ukončených exekucí.....	51
2. Dostáváte od rodičů nějaké měsíční kapesné?.....	53
3. Jste schopni z tohoto kapesného něco ušetřit do dalšího měsíce?.....	54
4. Za co nejčastěji kapesné utrácíte?.....	55
5. Do jakého finančního prostředku spoříte?.....	56
6. Je důležité si spořit nějaké finanční rezervy na důchod nebo to zatím vůbec neřešíte?.....	56

